

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné výchovy

Bakalářská práce

Zobrazení ženy v obrazech Paula Gauguina

View of women in Paul Gauguin's paintings

Vypracoval: Klára Davidková
Vedoucí práce: MgA. Petr Brožka, Ph.D.

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne.....

.....

Podpis studentky

Poděkování

Ráda bych poděkovala především vedoucímu mé bakalářské práce, panu MgA. Petru Brožkovi, Ph.D. za jeho cenné rady a čas, který mi věnoval. Dále bych ráda poděkovala své rodině za trpělivost a podporu po celou dobu mého studia.

Abstrakt

Bakalářská práce „*Zobrazení ženy v obrazech Paula Gauguina*“ sestává ze dvou částí, teoretické a praktické.

Teoretická část se zabývá životem Paula Gauguina se zaměřením na jeho vztahy se ženami. Představuje Gauguinův život od raného dětství, přes návštěvu Tahiti, až po jeho smrt. Dále se práce zabývá interpretací vybraných Gauguinových obrazů z tahitského období na pozadí umělcova vztahu s tahitskou dívkou Tehurou.

Praktická část bakalářské práce se zabývá vytvořením dvou maleb s námětem „*žena při odpočinku*“, jejíž inspirační zdroje vycházejí z části teoretické.

Klíčová slova: žena, obraz, Paul Gauguin

Formát bibliografické citace práce

DAVÍDKOVÁ, Klára. *Zobrazení ženy v obrazech Paula Gauguina*. České Budějovice, 2020. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy. Vedoucí práce MgA. Petr Brožka, Ph.D.

Abstract

The bachelor's thesis "View of women in Paul Gauguin's paintings" consists of two parts, theoretical and practical.

The theoretical part enjoys the life of Paul Gauguin with a focus on his relationships with women. It represents Gauguin's life from early childhood, through a visit to Tahiti, to his death. Further interpretation of Gauguin's work from the Tahitian period and exploring the influences of relationship artists on his work.

The practical part of the bachelor's thesis deals with creation of two paintings with the theme "woman at rest". Her sources of inspiration earn from theoretical parts.

Key Words: woman, picture, Paul Gauguin

Obsah

Úvod.....	7
I. Teoretická část.....	8
1 Život umělce a jeho vztah k ženám.....	9
1.1 Počátek umělcova života a jeho první kroky k umění.....	9
1.2 Burzovní makléř a vzorný manžel.....	11
1.3 Ráj nahých dívek na Tahiti.....	18
1.4 Návrat do Francie.....	22
1.5 Odjezd do ráje bez návratu.....	24
2 Interpretace Gauguinovi tvorby na Tahiti a jeho vztah k modelu.....	29
2.1 Prokreslování mytologií a symboliky v obrazech.....	29
2.2 Zobrazování nahé ženy při odpočinku, nejznámější námět obrazů Paula Gauguina.....	31
2.2.1 Gauguinova posedlost zobrazováním žen.....	33
2.3 Gauguinův odkaz v umění a jeho následovníci.....	35
II. Praktická část	39
3 Inspirační zdroje.....	40
3.1 Výtvarná realizace skicového materiálu.....	42
3.2 Výtvarná realizace konečné práce	42
Závěr.....	44
Seznam použitých zdrojů.....	45
Tištěné zdroje	45
Elektronické zdroje:	46
Seznam příloh.....	49
Přílohy I. Obrazový materiál k teoretické části.....	50
Přílohy II. Obrazový materiál k praktické části.....	60
Zdroje příloh.....	66

Úvod

Bakalářská práce s názvem *Zobrazení ženy v obrazech Paula Gauguina* je koncipovaná do dvou částí, teoretické a praktické. Cílem bakalářské práce je představit Gauguinovo dílo s přihlédnutím k životním etapám po boku zcela odlišných žen.

Teoretická část je rozdělena na dvě hlavní kapitoly. První kapitola se zabývá životem Paula Gauguina s důrazem na přítomnost žen, které jej provázely životem od raného dětství, až po jeho smrt.

Druhá kapitola se zabývá rozbořem Gauguinových děl z tahitského období. Soustředí se na proměnu uměleckého jazyka v kontextu odlišného geografického i kulturního prostředí. Podrobněji rozebírá vazbu Gauguinových partnerských vztahů k jeho tvorbě. V neposlední řadě budou zmíněny i reakce širšího spektra společnosti na umělcova díla z tohoto období. Krátce budou připomenuty i kritické ohlasy aktuálně související se společenským fenoménem genderové citlivosti.

Praktickou částí je vytvoření dvou maleb na plátno s použitím akrylových barev. Námětem obrazů jsou ženy zobrazené v odpočinkové poloze. Inspirací je řada maleb Paula Gauguina, v nichž nejde o pouhé zobrazení a dokumentování fyzické existence. Stejnou měrou zde nacházíme i snahu o postižení typických prvků (gesta, poloha těla, zobrazené artefakty atd.) pro určitou společnost. V tomto ohledu je možné chápat výsledné obrazy jako dialog s Gauguinovým uměleckým odkazem.

Východiskem této práce jsou především publikace *Noa Noa* a *Před a po*, které napsal sám Paul Gauguin. Dále také knihy, jež se zabývají životem a dílem Paula Gauguina, z nichž nejpřínosnější se jeví *Gauguin na Tahiti a Markézách*, od autora Bengta Danielssona a *Urozený divoch*, od Lawrence a Elisabeth Hansonových. V neposlední řadě také kniha *Paul Gauguin* od Jana Sedláka, která v textu reprezentuje aktuální pohled.

I. Teoretická část

1 Život umělce a jeho vztah k ženám

„Nechtěli jsme ani tak srážet k zemi, jako se s nimi utkat: nejenom s byrokracií, ale také s impresionisty, neoimpresionisty a veřejností, starou i novou. Ať nás zaprou manželky a děti. Na urážkách a chudobě nezáleží. Tolik k tomu, jak se měl člověk chovat. Co se týče toho, jak pracovat, metodou popírání, chcete-li... Učit se znovu, a jakmile se člověk naučí, učit se zas. Odbourat všechny zábrany, i za cenu výsměchu. Před stojanem není malíř otrokem ani minulosti, ani přítomnosti, ani přírody, ani svého bližního. Je znovu a znovu a navždy sám sebou.“¹

Paul Gauguin

Tato kapitola pojednává o životě Paula Gauguina a o ženách, jež byly jeho neodmyslitelnou součástí, a především jeho věčnou inspirací pro tvorbu. Abychom aspoň z části dokázali pochopit umělcovy záměry a význam jeho díla, je nezbytné poznat jeho život, který byl plný zvrátů, nejistot a zklamání.

1.1 Počátek umělcova života a jeho první kroky k umění

Eugene Henri Paul Gauguin se narodil 7. června 1848 v Paříži novináři Clovisi Gauguinovi a Aline Marii Chazalové.² Rok poté však bylo nezbytné, aby rodina opustila Paříž, jelikož politické názory publikované Clovisem Gauguinem se neslučovaly se současnými výsledky voleb. Tak se rodina s ročním Paulem a jeho starší sestrou vydala na plavbu do Peru za příbuznými ze strany Paulovy matky. Plavba byla velmi náročná, bohužel při ní zemřel Paulův otec.³

Aline s dětmi se usadila u Dona Pia, strýce její matky Flory Tristan. Flora Tristan již byla mrtvá, ale měla velký význam v Gauguinově životě. Měla výtvarné nadání, které uplatnila pouze při výpomoci v manželově tiskařské dílně. Díky své divoké a temperamentní povaze prosazovala práva žen a toužila po nezávislosti. Se svým strýcem neměla příliš vřelé vztahy. Velkou část svého života se s ním přela o majetek, který jí měl být po otci odkázán. Angažovala se v politice a byla také autorkou knih, které prosazovaly rovnost žen ve společnosti a svobodu lidu.⁴

¹ MIKŠ, František. *Gombrich: tajemství obrazu a jazyk umění : pozvání k dějinám a teorii umění*. Brno: Barrister & Principal, 2008. s. 283.

² [Srov.] MUÑOZ D'IMBERT, Silvia. *Gauguin*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Sun, 2010. Géniové umění. s. 7.

³ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 28.

⁴ [Srov.] tamtéž. s. 20.

Zemřela v mladém věku. Později se k jejímu jménu hlásily francouzské feministky, které na ni pohlížely jako na jednu z významných předchůdkyň.⁵

Tato žena, ač se s Paulem Gauguinem nesešla, na něj zřejmě měla velký vliv. Právě divokost, temperament a touhu po uznání předala do vínku svému vnukovi. Kvůli činnosti své matky měla Aline obavy, zda ji a její děti Don Pio přijme. Její obavy však byly zbytečné a prastrýc je vřele přijal ve svém sídle v Limě, které se pro ně stalo domovem.⁶

„Mám pozoruhodnou vizuální paměť a vzpomínám si na tuto dobu, na náš dům a spoustu událostí.“⁷ Pro Paula Gauguina bylo toto období velice šťastné, později se sem ve vzpomínkách často vracel. Ačkoli tu strávil pouze pár let, zanechalo v něm toto místo výraznou stopu, která se později odrážela v jeho tvorbě.⁸ Jednou takovou stopou byla například matčina sbírka indiánských sošek, které Gauguin od dětství obdivoval. Považují se také za první umělecká díla, se kterými se setkal.⁹

Toto šťastné období bohužel brzy skončilo. Roku 1855 se rodina z politických důvodů, jež se začaly dít v Limě, vrátila zpět do Francie.¹⁰

Návrat do Francie byl pro Gauguina těžký, nebyl to pro něj návrat, ale příjezd do cizí země, kde se mu nelíbilo. Nikomu nerozuměl, jelikož doposud hovořil pouze španělsky. Z tohoto důvodu nestačil vyučování a cítil se ve Francii jako cizinec.¹¹

Škola Gauguina nezajímala, více se začínal nořit do svých myšlenek a snů. Lidé z něj byli zmatení, připadal jim hloupý. Gauguin stále vzpomínal na Limu. Začal vyřezávat rukojeti dýk po vzoru indiánských sošek, které si matka odvezla z Limy, a také do nich zapracovával výjevy ze svých snů a představ.¹²

Gauguinova matka vkládala do syna velké naděje a veškeré úspory padaly na jeho vzdělání. Gauguin však stále ke studiu neměl příliš kladný vztah. Lákalo ho cestování, chtěl především opustit Francii, která pro něj stále nebyla domovem. Zvolil si práci námořníka. Jednalo se tedy o první únik před životem, se kterým v tu dobu nebyl spokojený. V pozdějších letech řešil své problémy právě odjezdem

⁵ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 24.

⁶ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 25.

⁷ PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 27.

⁸ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 30.

⁹ [Srov.] tamtéž. s. 33.

¹⁰ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 28.

¹¹ [Srov.] tamtéž s. 29.

¹² [Srov.] tamtéž. s. 30.

především do tropů. V tuto dobu Gauguinova matka onemocněla. Věděla, že brzy zemře, proto určila Gauguinovi poručníka Gustava Arosu, který byl jejím blízkým přítelem.¹³

6. prosince 1865 nastoupil Paul Gauguin na loď. Na moři strávil 6 let, je však překvapivé, že ač většinu svého života má zapsanou v denících, o tomto období se nikde příliš nezmínil.¹⁴ Absolvoval ještě jednu z cest a také si musel odsloužit vojenskou povinnost, kterou strávil ve vojenském námořnictvu. Během těchto cest zemřela jeho matka. On se to však dozvěděl až po příjezdu do Francie. Přestěhoval se tedy ke svému poručníkovi. V době, kdy Gauguinova matka zemřela, s ní Gauguin neměl příliš blízký vztah. Později na ni ale často vzpomínal, hlavně ve spojení se šťastnými roky v Limě.¹⁵ *„Jak byla moje matka půvabná a hezká, když si oblékla svůj limský kroj! Hedvábná mantila jí přikrývala obličej a odhalovala jen jedno oko: oko tak něžné a tak velitelské, tak čisté a laskající.“*¹⁶

Paul Gauguin

1.2 Burzovní makléř a vzorný manžel

Po smrti matky žil Gauguin v domě svého poručníka Gustava Arosi. Díky tomuto soužití se Gauguin seznámil se světem umění, jelikož Gustav Arosa byl vášnivý sběratel umění. Obdivoval hlavně umělce, kteří se vyhýbali akademismu např. Camille Corot a Gustave Courbet. Zároveň také Gustav Arosa sehnal Gauguinovi pracovní místo na burze.¹⁷

Na burze se Gauguinovi dařilo, nenacházel tam však přátele. Většina lidí si o něm myslela, že je domýšlivý a považovali ho za podivína. V umělecké rodině Arosů začal Gauguin ve svém volném čase malovat.¹⁸ Projevoval stále větší zájem o umění. Díky dobrému výdělků začal sbírat obrazy umělců, které osobně znal a obdivoval, mezi něž patří např. Auguste Renoir a Edgar Degas. Gauguin věnoval

¹³ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 32.

¹⁴ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 46.

¹⁵ [Srov.] tamtéž s. 48.

¹⁶ GAUGUIN, Paul, DVORÁK, Joachim, ed. *Před a po*. Přeložil Anna FÁROVÁ. V Praze: Labyrint, 2001. Karavana (Labyrint). s. 107.

¹⁷ [Srov.] MUÑOZ D'IMBERT, Silvia. *Gauguin*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Sun, 2010. Géniové umění. s. 11.

¹⁸ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 41.

malbě stále více času, pod vlivem Gustava Arosi se inspiroval převážně tvorbou Camilla Corota.¹⁹

V roce 1872 poznal Paul Gauguin Mette Sophii Gad, urostlou ženu s vyčnělým nosem a silnými rysy, jež spíše připomínaly mužskou tvář. Nedala se přímo nazvat krásnou, ale Gauguina uchvátila.²⁰ Tato zvláštní dívka pro umělce hodně znamenala. Síla, kterou vyzařovala, byla právě jednou z příčin, proč ho oslnila. Gauguin se cítil v Paříži dost osamělý, byl zde bez rodiny a stále se tu necítil jako doma. Právě v náručí této silné ženy doufal v nalezení jistoty a bezpečného domova, který mu po smrti matky scházel. Mette u Gauguina také našla bezpečí a jistotu, především finanční. To pro ni mělo velký význam. Gauguin byl v té době na burze velice úspěšný, tím pádem představoval dobrou partii a také díky tomu se po krátké době zasnoubili.²¹

Mette nepocházela z příliš bohaté rodiny a od útlého věku musela pracovat, proto se zvyšovala její touha po luxusu, který jí právě úspěšný burzián měl dopřát, a jen neochotně by přijala skutečnost, že by se její postavení ve společnosti mělo nějak změnit. Život Mette se dosti podobal životu, který prožila Flora Tristan, tedy Gauguinova babička.²²

Gauguin se stále více věnoval umělecké tvorbě. Trávil mnoho času se svým přítelem Emilem Schuffeneckerem, který byl jeho kolegou na burze a velkým nadšencem do umění.²³ Navštěvovali spolu galerie a kopírovali díla starých mistrů. Toto období bylo pro umělce dosti zásadní. Setkával se s díly Edouarda Maneta a velice ho obdivoval, především jeho *Olympii*, jež mu naprosto učarovala. Fotografii tohoto díla nosil u sebe po celý svůj život a v pozdějších letech se tímto dílem inspiroval.²⁴

Krátce po svatbě Mette porodila prvního syna Emila, dva roky poté dceru Alinu. Vše se zdálo být dokonalé. Mette se tehdy domnívala, že její manžel má vše, co si kdy přál, protože pro ni to tak bylo. Měl ženu, děti a práci, která mu přinášela dostatek peněz. Gauguin byl zřejmě v tuto dobu šťastný. Děti mu dělaly radost,

¹⁹ [Srov.] MUÑOZ D'IMBERT, Silvia. *Gauguin*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Sun, 2010. Géniové umění. s. 12.

²⁰[Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění). s. 13.

²¹ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 44.

²² [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 70.

²³ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 46.

²⁴ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 71.

užíval si své hojnosti, dokonce mu zřejmě dělalo radost i obyčejné trávení času doma.²⁵

Ve svém volném čase Gauguin stále tvořil. Skicoval své děti a Mette nemohla nic namítat. Připadalo jí to jako neškodný koníček. Gauguin však bral tento koníček vážně. Vynikal v práci a začal mít dobré mínění sám o sobě, rozhodl se porovnat svou zdatnost v malbě s umělci v salónu. V roce 1876 byl v salónu přijat jeho obraz *Paysage a Viroflay*. Nastal zde zlomový okamžik. Byl stejně dobrý jako umělci ze škol krásných umění, právě toto zjištění ho posunulo a odpovědělo mu to na otázku, zda je dobrým malířem. Už tehdy však věděl, že právě v salónu není jeho budoucnost.²⁶

Gauguin se pohyboval ve skupině impresionistů. Maloval to, co viděl před očima, přijal jejich metodiku malby, používal projasněnou paletu a techniku drobných skvrn. Přesto začal stále více prosazovat svůj osobitý styl s důrazem na barvu a tvar. V roce 1881 vystavil na šesté výstavě impresionistů studii aktu (*Zuzana při šití*), která vyvolala příznivé ohlasy u mnoha kritiků.²⁷ „*Neváhám konstatovat, že ani jeden z žijících malířů, kteří se zaměřili na studium aktu, nedokázal dát tak strhující výraz realitě.*“²⁸

Joris Karl Huysmans

V roce 1883 Paul Gauguin opustil svou práci na burze a začal se plně věnovat malbě. To však nebylo příliš příznivé pro rodinu, jelikož umělec neměl tak velký úspěch, jak očekával a dostal se do finanční tísně. Mette s dětmi odjela do Dánska za svými rodiči. Později za nimi dorazil i Gauguin. Snažil se zde uchytit, ale marně.²⁹ Mette velice trpěla jeho rozhodnutím, nelíbil se jí život v nedostatku. Pod vlivem své rodiny, jež Gauguina dávno odsoudila, nedoufala už Mette ve společný život ve Francii. Gauguin v něj však ještě dlouhou dobu věřil, stále žil v iluzi, že jsou šťastná rodina, avšak na druhou stranu se chtěl více věnovat umění. Můžeme se pouze domnívat, že si v tuto dobu nebyl jistý svým rozhodnutím. Snad ho tato myšlenka držela v naději, že když se vše zborší, může se k rodině vrátit.³⁰ Gauguin si zřejmě uvědomoval rozdíly mezi ním a jeho ženou v dopisech, které jí

²⁵ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění). s. 42.

²⁶ [Srov.] tamtéž s. 44.

²⁷ [Srov.] TETIVA, Vlastimil. *Paul Gauguin: život a dílo*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Umělecký klub, 2017. Edice umění. s. 13.

²⁸ Tamtéž s. 13.

²⁹ [Srov.] tamtéž s. 13.

³⁰ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 75.

posílal, často vyjadřoval zášť, kterou k ní cítil: „Měl bych tě nenávidět, když se podívám nazpátek a vidím zlé vášně, které nás rozdělují.“³¹

Přes všechny křivdy, které mu provedla, ji však Gauguin nechtěl ztratit. Byla pro něj jakousi jistotou a ochranou před světem. Nechtěl znovu žít osamělý život bez rodiny. Rodina Mette ho však vyhnala a nezbývalo mu tedy nic než odejít. Vrátil se do Paříže bez peněz a bez rodiny, stále žil s představou, že si najde práci a rodina se bude moci vrátit do Paříže a vše bude jako dřív, avšak místo hledání dobré práce se věnoval umění. Z čehož můžeme usuzovat, že zřejmě ve svém nitru pro něj mělo větší důležitost než návrat do rodinného života.³²

Gauguin navázal na svůj profesní život v Paříži, jenže toto krásné město se pro něj nyní stalo pouští. Nikdo nekupoval jeho obrazy. Aby si vydělal nějaké peníze, pracoval jako lepič plakátů. Ocítl se na dně, a to se mu později stalo ještě mnohokrát. Byla to daň za svobodu, kterou v umění nacházel. Začínal život, ve kterém rodina, klid a bezpečí domova padaly za oběť pro jeho tvůrčí práci.³³

Gauguin si se svou ženou neustále dopisoval, očekával od ní podporu, která nepřicházela. Často jí v dopisech vyčítal její neúctu k němu: „*Tvoje dánská sebeláska bude raněna tím, že máš muže lepičem plakátů. Co chceš? Všichni nemají talent... S velkým klidem studuju všechny tvé dopisy, které mi říkají velmi chladnokrevně a ostatně i rozumně, že jsem tě miloval, ale ty že jsi pouze matka, a ne manželka atd. Jsou to pro mne velice příjemné vzpomínky, ale mají velikou nevýhodu: nenechávají mi žádnou iluzi pro budoucnost. Nebudeš se tedy moci divit, že jednoho dne, až se mé postavení zlepší, si najdu ženu, která by pro mne byla něčím jiným než matkou.*“³⁴

Gauguin se v této době začal více uzavírat do sebe a svých myšlenek a všechny okolo sebe odsuzoval. Společnost, všichni byli vinní tím, že brání jeho snu. Stavěl se do role oběti.³⁵

Mezi roky 1881 až 1886 se uzavřelo Gauguinovo rané období tvorby a začínal prosazovat svůj osobitější styl, jakkoli ani dřív se přímo neřídil pravidly impresionismu. Místo základních barev míchal tóny, místo kontrastů používal

³¹ PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 84.

³² [Srov.] tamtéž s. 84.

³³ [Srov.] TETIVA, Vlastimil. *Paul Gauguin: život a dílo*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Umělecký klub, 2017. Edice umění. s. 14.

³⁴ PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 89.

³⁵ [Srov.] tamtéž s. 90.

klidné barevné harmonie, jeho kontury se stávaly stále uzavřenější a důraznější. Postupně začala jeho tvorba přitahovat více malířů např. Pissarra.³⁶

10. dubna 1887 odplul Gauguin do Panamy.³⁷ Podnikl zde svou první návštěvu ráje. Bohužel nic nešlo podle plánu a Gauguin se se svým přítelem Charlesem Lavalem usadil na ostrově Martinik. Gauguin zde začal používat svůj budoucí styl malby a vytvořil zde řadu krajin. Zjednodušil formy, ve slunečním světle používal výraznější barevné škály, tedy hlavně modrou, červenou a purpurovou. Tahy jeho štětce byly širší. Po zdravotní stránce se mu však tak dobře nedařilo. A tak se na podzim roku 1887 vrátil zpět do Paříže.

Z finanční tísně ho aspoň na malou chvíli dostal Theo van Gogh, který koupil tři jeho obrazy, jež vznikly na Martiniku. Z těchto děl uspořádal výstavu a znalci připsali dílům originalitu, což Gauguina velice povzbudilo v cestě k jeho snu. Gauguin si stále dopisoval s Mette. Před odjezdem do Panamy ho aspoň na krátký okamžik navštívila v Paříži. Viděli se po patnácti měsících. Gauguin ji radostně přivítal. Bohužel Mette stále nesdílela jeho nadšení do umění a odjela zpět do Kodaně.³⁸

V roce 1888 přijel Gauguin do Pont-Avenu³⁹, který již dřív navštívil. Soustavně odmítal nabídky Vincenta Van Gogha, aby ho navštívil v Arles.

Pont-Aven byl v Gauguinově životě podstatný, zrodil se zde jeho symbolicko-syntetický styl, kterým se již nadobro oprostil od impresionismu. Proti analytičnosti impresionistické malby zdůrazňoval syntetický tvar a používal barevné plochy ohraničené pevným obrysem. V letech 1888 vytvořil Paul Gauguin v Pont-Avenu významná díla – *Vidění po kázání* a *Žlutý Kristus*. Byla to klíčová díla v jeho uměleckém vývoji.⁴⁰

Gauguin konečně přijal pozvánku Vincenta Van Gogha, jelikož mu jeho bratr nabídl finanční podporu a také mu přislíbil, že vystaví jeho plátna v pařížské galerii, pro kterou dělal správce. Od této cesty si tedy Gauguin sliboval velký výtěžek a doufal, že se všechna jeho plátna prodají a on bude moci konečně uskutečnit opětovnou návštěvu Martiniku, kde chtěl vytvořit mimořádná díla.

³⁶ [Srov.] TETIVA, Vlastimil. *Paul Gauguin: život a dílo*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Umělecký klub, 2017. Edice umění. s. 15.

³⁷ „Panama je stát na pomezí Jižní a Střední Ameriky kontrolující strategický průplav. Jeho sousedy jsou na východě Kolumbie a na západě Kostarika“. Panama – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Panama>

³⁸ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 105.

³⁹ Pont-Aven je francouzská obec ležící v regionu Bretaň. Pont-Aven – Wikipedie. [online]. cit. 06.07.2020]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Pont-Aven>

⁴⁰ [Srov.] TETIVA, Vlastimil. *Paul Gauguin: život a dílo*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Umělecký klub, 2017. Edice umění. s. 17-18.

Tato cesta však skončila tragédií, jelikož si při hádce s Gauguinem Vincent uřízl ucho a byl převezen do ústavu pro choromyslné.⁴¹

Gauguin se vrátil zpět do Paříže. Bohužel o jeho plátna nikdo nejevil zájem. Poté svá plátna, ještě s dalšími umělci, vystavil v *Café des Arts*, avšak opět o ně nikdo neprojevil zájem. Gauguina tato událost velice ranila, a tak více než kdy jindy byl rozhodnut, že musí odjet do tropů. Vymýšlel tedy plány, jak se tam dostat. Domlouval se se svými přáteli. Doufal totiž, že odjedou s ním a všichni budou společně tvořit v tropickém ateliéru. Gauguin změnil svůj plán a místo na Martinik chtěl dojet na Madagaskar. Jeho přátelům se to příliš nezamlouvalo. Jediný, kdo se jeho nápadu chytl, byl Émile Bernard.⁴² Ten však navrhl, že by svůj ateliér měli mít na Tahiti.⁴³ Gauguin si přečetl průvodce o Tahiti, který ho naprosto okouzлил. Psalo se tam, že se tahitské ženy vyznačují krásnými rysy a tělesnými tvary. Lidé jsou tam prý velice pohostinní. V průvodci byl také příspěvek od francouzského kolonisty, jenž na Tahiti žil. Psal o Tahitankách jako o ideálních modelkách pro tvorbu. Popisoval jejich krásné černé oči, výrazné rty a dlouhé vlasy. Život Tahitanů byl popisován jako naprosto bezstarostný. Na Tahiti znají prý jen sladkosti života. Život pro ně znamená jen zpívat a milovat. Gauguin se tedy rozhodl odjet na Tahiti, které se jevilo jako pozemský ráj, kde život nevyžadoval peníze.⁴⁴

V roce 1890 namaloval Gauguin nahou Evu, jež se pokouší utrhnout ze stromu rudý plod, tedy symbol hříchu. Dlouhá léta se Gauguin spokojoval jen s prodejnou láskou, nebo s letnými vztahy se služkami z Bretaně. Zdál se tedy tento obraz jako výraz jeho erotických fantazií, měl však hlubší význam. Hlavní pramen inspirace byl orientální, až na obličej Evy, které propůjčil tvář své zemřelé matky. Inspiroval se často věcmi, které viděl na výstavách, ale také se vracel do své minulosti. Gauguinova Eva působí exoticky, což odpovídalo jeho touze po tropech a hlavně smyslných, domorodých ženách. Jeho matka měla peruánský původ. Mluvil sám o sobě často jako o divochovi, který se musí vrátit zpět do tropů. Tato Eva je tedy především matkou a představuje pro Gauguina citovou jistotu, kterou spojoval se životem v tropech. Proto po celý svůj život spojoval své

⁴¹ [Srov.] DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 17-18.

⁴² Émile Bernard byl představitel neoimpresionismu, teoretik umění a spisovatel. Émile Bernard – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Émile_Bernard

⁴³ Tahiti je největší ostrov ve Francouzské Polynésii, který se nachází v Tichém oceánu. Tahiti – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Tahiti>

⁴⁴ [Srov.] DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 18-25.

hledání citové jistoty s útekem do tropů. Exotické země pro něj byly duševním útočištěm, kam se uchýloval ve svých těžkých obdobích.⁴⁵

Gauguin na svou cestu však potřeboval větší obnos peněz. Rozhodl se prodat svá plátna. Setkal se tedy se známým žurnalistou Octavem Mirbeauem, který napsal článek o Gauguinovi a jeho úmyslech, jenž měl nalákat lidi na dražbu jeho děl.⁴⁶ Nadšen z nadcházející aukce, od které čekal velký úspěch, chtěl ukončit spory s Mette a napsal jí dopis, ve kterém stálo: „*Miloval jsem jen tebe a dosud tě miluji, i když má láska není oplácena, nebo je oplácena podmínečně. Minulost existuje, ale lze ji zakrýt myšlenkami na budoucnost.*“⁴⁷

Přesto, že v tomto dopise vyznal lásku své ženě, žil v této době s jistou Juliettou, jež čekala jeho dítě. City k Mette nazýval láskou, byla to však zřejmě směs zvyku, lásky k dětem a touhy po bezpečí. Stále klamal sám sebe představou, že vše bude jako dřív, že budou zase šťastní, ale klamal opravdu už jen sám sebe, ne ji.⁴⁸

Dražba se konala 23. února a byla velice úspěšná, prodala se všechna jeho plátna. Gauguin se dostal do povědomí, ale setkal se s velkou kritikou od umělců, již se stále drželi impresionismu a nechápali jeho smýšlení. Gauguin totiž tvrdil, že jediným nezbytným prvkem jsou umělcovy myšlenky, které lze vyjádřit množstvím symbolů. Odsuzovali ho také za barevnost jeho pláten. Řídil se při ní náladou okamžiku.⁴⁹

Před odjezdem na Tahiti se chtěl rozloučit se svou rodinou, tři dny po aukci odjel do Kodaně. Nebylo nalezeno příliš informací, jak tato návštěva probíhala. Po návratu do Francie však Gauguin odeslal Mette dopis se slovy, kde optimisticky doufal v jejich společnou budoucnost, až se navrátí z Tahiti. Ze slov, která psal, bylo zřejmé, že Mette s tím souhlasí. Napsal také, že ho ministerstvo krásných umění pověřilo jistým posláním, které musí splnit na Tahiti.

Mette však až později zjistila, jak vysoký byl výtěžek z aukce. Gauguin stále sliboval své ženě lásku, ale z peněz, které získal, jí nic nedal. Po zaplacení dluhů si všechny peníze ponechal pro život na Tahiti.⁵⁰

⁴⁵ [Srov.] DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 26-28.

⁴⁶ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění). s. 239-240.

⁴⁷ HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění). s. 239-240 s. 240.

⁴⁸ [Srov.] tamtéž s. 240.

⁴⁹ [Srov.] tamtéž s. 241-243.

⁵⁰ [Srov.] tamtéž s. 243-247.

Po tomto zjištění napsala Mette dopis příteli Emilu Schuffeneckerovi, ve kterém vylíčila svůj postoj k manželovi. *„Milý příteli, přečtěte si přiložený dopis a dejte na něj adresu, zapoměla jsem číslo domu, píši mu zřídka a myslím na něj ještě řídkěji, domnívám se však, že když se dozvím, že má peníze, je mou povinností připomenout mu, že má pět dětí a že na práci nestačím. Ach, kdybych neměla tak oddané přátele, kde bych byla! Bože na nebesích! Ale mám srdce naplněné hořkostí, pomyslím-li na to, jak je Paul zločinně egoistický, a nikdy sem nic podobného neslyšela ani neviděla. A přece je ode mne nespravedlivé naříkat si a stěžovat, jsem tady jinak šťastná než v Paříži; jedině moje děti se budou jednou rdít nad svým otcem, a to je pro ně kruté.“*⁵¹ Z tohoto dopisu je zřejmý posun Mette ve vztahu ke Gauguinovi, kde rozhodně nedoufala ve šťastný společný život. Ale požadovala po Gauguinovi pouze finanční podporu. Gauguin však neustále věřil v sebe a svůj talent a naopak věřil, že na něj jednou budou jeho děti hrdé. V dopise napsal hrdě Mette: *„Snad jednou pochopíš, jakého muže jsi dala dětem za otce.“*⁵²

Na rozloučenou s Gauguinem uspořádali jeho přátelé hostinu v Café Voltaire, kde četli jeho verše, připíjeli na jeho zdraví a hovořili o jeho zásluhách v umění. On sám tam tvrdil, že na Tahiti vzejde nové umění, které bude Francie obdivovat.⁵³

1.3 Ráj nahých dívek na Tahiti

*„Soudím, že moje umění je zatím jen sazenice a tam doufám, že ho kultivuji pro své vlastní potěšení v primitivním a divokém stavu.“*⁵⁴ Gauguin hrdě doufal, že na Tahiti posune svou tvorbu dál, právě díky nové inspiraci.

V roce 1891, po více než dvou měsících strávených na moři, připlul Gauguin na Tahiti. Konkrétně do hlavního města Papeete. Bohužel zde nenašel, co hledal. Vliv západní civilizace byl v důsledku kolonizace tak rozsáhlý, že potlačil původní

⁵¹ GAUGUIN, Paul. *Noa-Noa: Před a po ; Dopisy*. Překlad Jaroslav MASÁK. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1959. 435 s., 72 s. obr. příl. Paměti, Korespondence, Dokumenty (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění), sv. 20. s. 380.

⁵² HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 245-246.

⁵³ [Srov.] tamtéž s. 246-247.

⁵⁴ "How can I love artists like Gauguin when I know so much of his work was exploitative and racist?" - How To Talk About Art History. *How To Talk About Art History - It's easier than it seems*. [online]. Copyright © 2016 [cit. 30.04.2020]. Dostupné z: <http://www.howtotalkaboutarthistory.com/reader-questions/how-can-i-love-artists-like-gauguin-when-i-know-so-much-of-his-work-was-exploitative-and-racist/>

domorodé tradice a zvyky. Krátce po jeho příjezdu zemřel poslední maorský král, čímž už naprosto skončil prostý domorodý život.⁵⁵

Gauguin se snažil zapojit do života na Papeete. Byl velice nadšený, s jakou ochotou mu lidé pózovali pro jeho skici, což byla jedna z věcí, kvůli které tam jel. Bohužel zjistil, že tamní život ho stál více peněz než život v Paříži. I přesto, že žil docela skromně. Místní lidé neprojevíli přílišný zájem o jeho tvorbu. Pokoušel se tedy o portréty na zakázku. První portrét byl pro Suzannah Bambridgeovou. Gauguin si byl zcela jist, že by neocenila jeho synteticko-symbolický styl, pokusil se ji tedy zobrazit nejvěrněji, jak jen to dokázal. Suzannah bohužel jeho snahu neocenila a považovala dílo za karikaturu. Po městě se brzy rozneslo, že Gauguinovi chybí talent. Poté se také rozhodl opustit město, aby konečně mohl uskutečnit svůj sen, tedy malovat opravdové Polynésany.⁵⁶

Pokračoval v cestě a usadil se ve vesnici dál od Papeete, kde si pronajal domorodou chýši. Doufal, že tam konečně nalezne primitivní život domorodců. Ten našel, ale cítil se velice osaměle, jelikož neovládal řeč domorodců. Život tam nebyl zas tak jednoduchý. Ovoce, které tam rostlo, si mohl vzít každý, nebylo však jednoduché vyšplhat na vysoký strom. Byla tam také spousta ryb, ale člověk se pro ně musel potápět a také musel umět rybařit.⁵⁷

Gauguin začal malovat, chybělo mu ale přijetí místních lidí, kteří si drželi odstup. Do rozpaků ho uváděla také krajina, příliš zářivá s intenzivními tóny barev, které ho oslňovaly. Neodvažoval se je přenést na plátno v jejich opravdové podobě. Jednoho dne se Gauguina odvážila navštívit jedna z domorodých dívek. Chtěla si prohlédnout díla, která měl Gauguin pověšená na zdi. Gauguin využil situace a rychle ji naskicoval. Ženě se to však nelíbilo a utekla, ale vrátila se, oblečená ve svátečních šatech a s květinou ve vlasech. Až v tuto chvíli byla ochotná pózovat. Gauguin měl konečně šanci proniknout do charakteru toho krásného maorského obličejce. Tahitanku portrétoval s velikou vášní.⁵⁸

Gauguin se stále více přizpůsoboval domorodému životu. Každý den maloval, především domorodce, při jejich každodenní prosté činnosti. Nebyly to pro něj jen žánrové výjevy, ale byl to jakýsi návrat do jeho dětství, do ztraceného

⁵⁵ [Srov.] SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1978. s. 43.

⁵⁶ [Srov.] DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 64-65.

⁵⁷ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 178-179.

⁵⁸ [Srov.] tamtéž s. 179.

ráje. Maloval především to, co viděl, ale také to, co by oči nedovedly vidět. Maloval život, kdy čas neexistoval, kdy ještě lidé žili jako děti.⁵⁹

Gauguin se však stále cítil sám, už dlouhou dobu se mu nikdo neozval z Paříže. Ke všemu ho ještě potkal srdeční záchvat a také už mu došly úspory. Pro jeho umění byla však tato cesta důležitá, proto se nechtěl vzdát. Když se Gauguinův zdravotní stav zlepšil, vydal se do hor bez přesného cíle. Našel tam to, co hledal už dlouhou dobu. Navštívil kmen, který mu nabídl občerstvení. Hostitel se vyptával Gauguina na jeho život a během krátkého rozhovoru se ho zeptal, zda nehledá ženu. Po chvíli přivedla žena hostitele svou dceru a Gauguin v ní konečně spatřil ten ideál dívky, za kterým se vypravil. Jmenovala se Tehura. Bylo jí pouhých třináct let, ale přesto ho okouzila. Tahitské ženy údajně tělesně dospívají mnohem dříve. Gauguin byl chvíli na rozpacích, cítil se příliš starý pro tu dívku, přesto se s ní zasnoubil.⁶⁰ Své pocity z tohoto setkání později vypsals ve své knize: *„To děvče, asi třináctileté, mě okouzlovalo a děsilo. Co se děje v té duši? A já jsem byl pro ni tak starý, že jsem na okamžik zaváhal podepsat tak rychle pojatou a uzavřenou smlouvu. Třeba jí to matka nařídila, vymáhala to na ní, myslel jsem si; třeba si mezi sebou dohodly tento obchod. A přesto jsem u toho velkého dítěte viděl známky nezávislosti a hrdosti, kterými se vyznačuje její rasa.“*⁶¹

Nejistotu vystřídala jistota a Gauguin měl po svém boku dívku, která mu zřejmě opět vytvořila domov a jakousi ochranu, díky které se necítil osamělý a měl tak možnost dál spokojeně tvořit. Ve svých zápiscích toto období líčí velice idealisticky: *„Pak začal naprosto šťastný život, založený na jistotě ze zítřka, na vzájemné důvěře, na vzájemné jistotě a lásce.*

Dal jsem se znovu do práce a štěstí bydlelo v mém domě: vstávalo se sluncem, zářivé jako ono zlato Tehuřina obličeje zaplavovalo radostí a jasem vnitřek příbytku i okolní krajinu.

*A oba dva jsme byli tak dokonale prostí! Jak bývalo krásné ráno, když jsme se společně šli osvěžit do sousedního potoka, tak nepochybně chodívali v ráji první muž a první žena.“*⁶² Gauguin byl šťastný, konečně měl po svém boku ženu, tedy spíše múzu, která však přes svůj mladý věk byla poměrně moudrá. Nikdy ho neopouštěla, dělala mu společnost, uspokojovala jeho touhy, a především mu

⁵⁹ [Srov.] PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968. s. 180.

⁶⁰ [Srov.] tamtéž s. 180-184.

⁶¹ Tamtéž s. 183.

⁶² Tamtéž s. 185.

s radostí dlouhé hodiny pózovala a pozorovala ho při práci. Gauguin vytvořil nespočet obrazů, kde hlavním námětem byla právě Tehura (viz Příloha I., obr. 7, obr. 8). Měla pro něj v tomto ohledu velký význam. Tvrdil, že nikdy dříve nemaloval lépe.⁶³

V umělecké tvorbě byl pro něj tento čas přelomový. Poslal své ženě Mette osm obrazů a k nim přiložil dopis, v němž líčil své pocity. Byl si jist, že už chápe povahu lidí z Oceánie. Ujišťoval ji, že to, co tu dělá, ještě nikdo před ním nedělal. Psal také, že tyto obrazy předčí svou dobu. Mette pozměnila názor na svého muže. Už po úspěšné aukci ve Francii snad věřila, že si opravdu vybral obor, ve kterém je dobrý, i když to příliš nechápala. Také nechápala, proč po úspěchu ve Francii odjel zrovna na Tahiti. On si byl však jist, že dělá správnou věc. Podle jeho slov je jeho umělecké centrum v jeho mozku a je dost silný, protože se nenechával nikým ovlivňovat. Měl jasný cíl, za kterým si šel.⁶⁴

Gauguinovi se na Tahiti v uměleckém směru opravdu dařilo. Svědčí o tom jeden z jeho významných obrazů, *Duch mrtvých bdí*. Obraz vytvořil jedné noci, kdy se vracel z města. Nalezl tehdy Tehuru v úplné tmě ztuhlou strachy. Domorodí Tahitané spali vždy s rozsvícenou lampou. Měla to být ochrana před zlými duchy. Gauguin dívku uklidnil, ale především využil situace a tento okamžik si naskícoval. K tomuto obrazu ho nevázaly city, ale pouze umělecká hodnota. Přestože byl v tuto dobu Gauguin zamilovaný do Tehury, stále myslel na svou ženu Mette a doufal, že až se vše uklidní, obnoví svůj společný život. Měl pocit, že tyto ženy jsou si ve všem tak odlišné, že pocity, které cítil k jedné, nikterak neuškodí druhé. Gauguin si byl v tuto chvíli jist, že na Tahiti nechce zůstat. Byl zde sice šťastný, ale pro jeho umění byl návrat do Francie důležitý. Pro Gauguina byla Tehura jen prchavá epizoda, což se však v dopisech dalo těžce vysvětlit. Proto Mette tvrdil, že je Tehura pouze modelka, naopak Tehuře tvrdil, že ta blondatá žena na fotografiích je jeho zemřelá žena.⁶⁵

Na Tahiti vytvořil Gauguin přes padesát pláten, nespočet kreseb a také mnoho dřevořezb. Pociťoval jisté uspokojení. Dokázal svou pravdu, předvedl, že návratem k prostému životu, společně s tropickými barvami a světlem vytvořil nový malířský styl. Konečně dosáhl svého vytouženého cíle, přesto nebyl spokojený. Zhotovil sice spoustu pláten, ale nebyl tam nikdo, s kým by si o nich

⁶³ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 256.

⁶⁴ [Srov.] tamtéž s. 256-260.

⁶⁵ [Srov.] DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 100-104.

mohl promluvit, kdo by je snad ocenil. Po celou dobu za svou práci nezískal peníze. Po čase ho začala popadat úzkost, došly mu všechny peníze a přátelé z Francie se mu neozývali. Měl pocit, že na něj všichni zapomněli.⁶⁶

Mette, která měla také nouzi o peníze, rozprodala všechna plátna, která Gauguin zanechal v Evropě. Z peněz, které utržila, mu na Tahiti nic neposlala, brala to jako splacený dluh. Gauguin jí do Dánska znovu zaslal pár pláten z Tahiti a s překvapením o ně byl velký zájem. Z toho výtěžku už Mette část peněz poslala na Tahiti. Jelikož si Gauguin vedl po zdravotní stránce špatně, použil tedy finance pro návrat do Paříže.⁶⁷

Tehura ho v den odjezdu vyprovodila. Od chvíle, kdy jí řekl, že odjede, byla velice smutná. Gauguin se však příliš netrápil. Věřil, že si Tehura najde náhradu. Syn, kterého Tehura držela v náručí, s Gauguinem také nepohnul. Děti byly na Tahiti prakticky veřejným majetkem, jelikož nikdy nebylo jisté, kdo je otcem. Věřil, že bude o jeho syna dobře postaráno, i když to pro něj v tu chvíli bylo vedlejší. Víc než cokoliv si přál návrat do Francie.⁶⁸

1.4 Návrat do Francie

30. srpna 1893 dorazil Gauguin do Marseille, přivezl s sebou kus svého ráje v podobě prací, které vytvořil na Tahiti. Doufal, že po jeho tvrdé práci konečně přijde zasloužené uznání.⁶⁹

Po příjezdu neměl žádné peníze, očekával také vřelé přivítání od Mette, to se však nestalo. Delší dobu mu neodepisovala na jeho dopisy. Byl zoufalý, žádal po ní peníze a především díla, jež jí zaslal z Tahiti. Chtěl, aby jeho výstava byla kompletní. Po návratu do Paříže konečně dostal dopis od Mette, ne však takový, který by čekal. Pouze mu v něm vyčítala, jak by ho asi mohla navštívit, když nemá peníze.⁷⁰

⁶⁶ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 265-267.

⁶⁷ [Srov.] tamtéž s. 268-270.

⁶⁸ [Srov.] tamtéž s. 276.

⁶⁹ [Srov.] MUÑOZ D'IMBERT, Silvia. *Gauguin*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Sun, 2010. Géniové umění. s. 63.

⁷⁰ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 278-279.

Krátce po návratu se Gauguin dozvěděl o smrti svého strýce, jenž jemu a jeho sestře zanechal dědictví. Vyřízení pozůstalosti trvalo delší dobu. Gauguin však začal předem svůj podíl utrácet a většinu peněz rozházel. Po tomto zjištění samozřejmě Mette požadovala svou část peněz. Gauguin jí vřele napsal, že by za ním mohla přijet do Paříže. Do dopisu však napsal poznámku, sežene-li si sama peníze na cestu. Tato poznámka už byla jen třešnička na dortu pro konec jejich vztahu. Chladně mu odepsala, ať jí zašle polovinu z dědictví a přestane tak směšně předstírat náklonnost. Své rozhořčené pocity, jak už činila dříve, vypsal do dopisu příteli Schuffovi, který s ní souhlasil. Vypisovala se o Gauguinově nesmírném sobectví, stěžovala si na jeho nezájem o děti. Zmiňovala především peníze, které si odvezl na Tahiti i ty, které po ní žádal za prodané obrazy. Její chování bylo docela pochopitelné pro ženu, která sama musela živit pět dětí. Od Gauguina po celý život očekávala jen finanční jistotu, proto ji nezajímaly jeho žádosti o setkání s ní a dětmi. Přála si, aby její děti byly počestné, proto také nechtěla dopustit jejich společný život, jelikož pro ni počestné znamenalo, aby se za žádnou cenu nepodobaly svému otci.⁷¹

Gauguin se z rozhořčení rozhodl, že jí žádné peníze z dědictví nepošle. Po opravdu dlouhé době by byl schopný svou rodinu živit a Mette to nepřijala. Tato situace zasadila velkou ránu do jeho hrdosti, se kterou se již nesmířil. Mette nechtěla společný život s ním, ale šlo jí jen o peníze, to byl její závěr. Tímto mezi nimi nastal naprostý konec a Gauguin Mette a děti již nikdy nespáčil.⁷²

S pomocí svých přátel uspořádal Gauguin výstavu, jež zahrnovala 45 pláten, což představovalo široké spektrum Gauguinova díla. Bohužel pařížská společnost, která teprve před krátkým časem dokázala ocenit impresionismus, nepřijala Gauguinův symbolismus ani Polynésany ztvárněné na obrazech. Výstava vyvolala vlnu kritiky, a dokonce výsměchu. Gauguin byl tímto neúspěchem velice zklamán. Toto období strávené ve Francii nebylo pro Gauguina příliš šťastné. Především z hlediska umění. Nenamaloval zde mnoho prací, postrádal motivaci. Jeho společenský život byl naopak velice bouřlivý. Pronajal si ateliér, v němž bydlel s Javánkou Annah. Ta byla velice mladá a její původ byl dosti nejistý. Působila však exoticky, což byl typ, který Gauguin vyhledával (viz Příloha I., obr. 9). Ve svém ateliéru, jenž obsahoval spoustu předmětů z Tahiti, a s opičkou

⁷¹ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 279-283.

⁷² [Srov.] tamtéž s. 283-284.

na rameni, hostil Gauguin své přátele a předčítal jim části své knihy *Noa Noa*, kterou napsal při svém pobytu na Tahiti (viz Příloha I., obr. 10).

Po neúspěších ve Francii přesídlil Gauguin v doprovodu Annah do milované Bretaně. Doufal snad, že se tam zastavil čas. Bohužel tomu tak nebylo. Penzion, ve kterém vždy nacházel útočiště, již nefungoval a ta příjemná atmosféra, jaká tam panovala dříve, už byla také pryč. Zůstávala ovšem otázka, zda se změnila Bretaň, nebo zda Gauguin už nebyl tím samým člověkem. Gauguin se opravdu změnil. V tomto období byl dost agresivní. V květnu roku 1894 se zúčastnil bitky, při které si způsobil otevřenou zlomeninu kotníku. Strávil spoustu času v nemoci, což mu dalo prostor pro přemýšlení. V Evropě se mu děly jen ty nejhorší věci, a tak začal uvažovat o návratu do tropů. Tuto myšlenku posílilo zjištění že Annah, jež se vrátila do Francie dříve než Gauguin, vykradla jeho ateliér. Aby však mohl vycestovat opět na Tahiti, musel nějakým způsobem získat peníze, které mu jako vždy chyběly. Stejně jako před lety uspořádal tedy veřejnou aukci svých děl. Bohužel aukce neměla stejný úspěch jako ta předchozí, avšak vytěžené peníze pokryly aspoň cestu na Tahiti.⁷³

1.5 Odjezd do ráje bez návratu

29. června roku 1895 se Gauguin opět vydal na cestu do ráje. Tentokrát ho nevyprovázeli přátelé ani nenapsal dopis Mette. Už věděl, co ho na ostrově čeká a neměl velké iluze o lepším životě. V této době už příliš neoplýval zdravím. Nadále trpěl velkou bolestí, kterou mu způsoboval zlomený kotník. Zranění se od odjezdu z Bretaně zcela nevyléčilo. Jeho zdravotnímu stavu také nepřispíval fakt, že se během pobytu ve Francii nakazil syfilidou.⁷⁴

Po příjezdu na ostrov doufal, že obnoví soužití s Tehurou. Ta již byla provdaná za jiného muže. To jí však v ničem nebránilo a strávila nějaký čas v Gauguinově chýši. Po krátké chvíli zjistila, že je Gauguin nakažený syfilidou a utekla.⁷⁵

Avšak o ženy Gauguin neměl nouzi, každou noc nacházel útěchu u jiné. Po chvíli ho tento život omrzela a chtěl mít opět vedle sebe stálou ženu. Našel si

⁷³ [Srov.] MUÑOZ D'IMBERT, Silvia. *Gauguin*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Sun, 2010. Géniové umění. s. 65-69.

⁷⁴ [Srov.] tamtéž s. 70-72.

⁷⁵ [Srov.] STINGL, Miloslav. *Ostrov krásy, lásky a lidojedů*. Aktualiz. a dopl. vyd. V Brně: Jota, 2012. Cestopisy (Jota). s. 163.

Pahuru, jež byla opět velice mladá, avšak probudila v Gauguinovi nový život. Začal opět vášnivě malovat. Mette velice rozčílilo zjištění, že Gauguin odjel. On se však už jejími city nezabýval, již nedoufal ve společnou budoucnost. Byl si jist, že chce svůj život dožít v tropech.⁷⁶

Jeho nemoc se stále více projevovala a tím pádem se neléčil ani kotníky. Žil převážně o suché rýži a vodě, tedy spíše přežíval, což se podepisovalo na jeho tvorbě. Přesto však pracoval, tato jediná činnost mu na chvíli pomáhala od bolesti.⁷⁷

Mezitím Mette rozprodávala obrazy, které Gauguin zanechal v Paříži a vůbec ho o tom neinformovala, naopak ho stále žádala o peníze. Gauguin poté napsal, ať mu už radši nepíše vůbec. Tak se i stalo, avšak jednoho dne přišel dopis od Mette, velmi stručný a smutný. Sdělovala mu v něm, že zemřela jejich dcera Aline. Byla to pro Gauguina obrovská rána. Už po dlouhou dobu trpěl velkou fyzickou bolestí a s přidáním této duševní bolesti už ztrácel veškeré naděje. Nadobro skončil vztah s Mette. Jeho zdravotní stav se stále zhoršoval, nikdo mu nevracel peníze, přátelé z Paříže mu nepsali, začal přemýšlet o sebevraždě.⁷⁸

Dopisoval si už pouze se svým přítelem Georgesem Danielem de Monfreidem.⁷⁹ V těchto dopisech se stupňovalo jeho zoufalství. V jednom z nich se mu Gauguin zmínil, že už tři měsíce nemaloval. A především v nich byla znatelná jeho stále rostoucí myšlenka na sebevraždu. Gauguin byl už zcela rozhodnut, že skoncuje se životem, chtěl však po sobě něco zanechat. Pustil se tedy do práce. Během dvou týdnů vytvořil velkolepé dílo, jež se mělo stát jeho odkazem. V názvu znázornil filozofii lidského osudu třemi otázkami, které si lze položit ohledně lidské existence: *Odkud přicházíme? Co jsme? Kam jdeme?* Na tomto plátnu pracoval velice rychle a nic neopravoval. Jelikož měl dávno v úmyslu toto dílo jednou vytvořit, byl si zcela jist každým tahem. Do tohoto díla vložil veškerou svou energii, tvořil ho totiž s myšlenkou na smrt. Když obraz dokončil, byl rozhodnutý, že ukončí svůj život. Vystoupal na horu a vzal si silnou dávku arzenu, jež spolkl. Pro jeho smůlu po té dávce jen zvracel a strávil noc v hrozných bolestech. Přežil, ale jeho zdravotní stav se radikálně zhoršil. Když se Gauguin

⁷⁶ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 306.

⁷⁷ [Srov.] tamtéž s. 306-310.

⁷⁸ [Srov.] tamtéž s. 310-318.

⁷⁹ Georges Daniel de Monfreid, přítel a sponzor Paula Gauguina, sám významný umělec, jeden z prvních vlastníků Gauguinových obrazů a soch. Monfreid (Gauguin) George-Daniel de grafik a malíř ArtBohemia. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: http://www.artbohemia.cz/cs/40_monfreid-gauguin-george-daniel-de

zotavil ze svého pokusu o sebevraždu, snažil se opět malovat. Byl však přinucen splatit dluh, který si vytvořil při příjezdu na Tahiti. Přijal tedy místo kresliče. V tomto okamžiku přišel do jeho života Ambroise Vollard. Byl to obchodník s uměním a velice se snažil Gauguinova díla prosadit. Uspořádal v Paříži výstavu s jeho posledními plátny, avšak opět nebyla úspěšná. Gauguin začínal být šílený, jeho vztek dále rostl, už vůbec neměl chuť tvořit. Vollard se však nepřestal snažit, a nakonec se jeho snaha vyplatila. O Gauguinova plátna vzrostl zájem. Uzavřeli spolu smlouvu, jež znamenala pro Gauguina svobodu. Ve smlouvě Vollard přislíbil Gauguinovi, že ho bude měsíčně vyplácet a bude mu posílat barvy, což byl největší obrat za celý Gauguinův život. Po tomto zlomu a dalším pobytu v nemoci se Gauguin rozhodl, že odjede na Markézy. Chtěl nalézt novou inspiraci pro svou tvorbu, jelikož na Tahiti už všechny zdroje inspirace vyčerpал.⁸⁰

Po příjezdu na Markézy se Gauguin usadil ve vesnici Atuona. Nejprve chtěl pokračovat v cestě a najít nějaké místo, které nebude natolik civilizované, avšak neměl příliš na výběr. Jelikož Atuona bylo jediné místo na Markézách, kde sídlil lékař a Gauguin se bez jeho stálé péče již neobešel. Díky finanční jistotě, kterou mu zajišťoval Vollard, začínal Gauguin mnohem pohodlnější život než kdy dříve. Najal si tesaře, již postavili na zdejší poměry velkolepé sídlo. Po stěnách rozevěsil reprodukce obrazů a velké množství pornografických fotografií. Celému domu dominoval velký nápis nad vchodem: DŮM ROZKOŠE.⁸¹

Podle názvu také dům plnil svůj účel. Gauguin trávil většinu večerů v obležení Markézanů, které štědře hostil vínem a rumem a každou noc u něj zůstávala některá z žen. Avšak společnost těchto žen ho příliš neuspokojovala, jelikož všechny z nich už přesáhly hranici útlého mládí. Nepřítomnost mladých dívek v jeho domě nebyla však způsobená odlišnou morálkou než na Tahiti, ale vlivem katolických misionářů, kteří nařídili, že mladá děvčata musí navštěvovat penzionátní školu v Atuoně řízenou ctihodnými sestrami. Gauguin však bez mladé dívky po svém boku nedokázal malovat. Po krátké době se mu povedlo přemluvit dvojici rodičů, aby vzali ze školy svou čtrnáctiletou dceru Marii-Rose a dovolili jí sdílet život s Gauguinem v jeho *Domě rozkoše*. Gauguin zahrnul její rodiče štědrými dary a Marie-Rose radostně souhlasila, nemusela se totiž starat o domácnost, jelikož si Gauguin najal služebnictvo. Po nastěhování jeho společnice ukončil své bujaré večírky a pustil se opět do práce.⁸²

⁸⁰ [Srov.] MUÑOZ D'IMBERT, Silvia. *Gauguin*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Sun, 2010. Géniové umění. s. 76-82.

⁸¹ [Srov.] DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 231-233.

⁸² [Srov.] tamtéž. s. 233-234.

Jeho styl malby se zde posunul spíše k čistšímu umění. Začal více zjednodušovat tvary, a přitom odebíral všechny symbolické náznaky, jež dříve zatěžovaly jeho tahitskou tvorbu. V roce 1902 zažíval opravdu plodné období, co se týče umění. Oblíbeným Gauguinovým modelem však nebyla dívka, se kterou sdílel domácnost, ale dcera jeho sluhy. Byla totiž velice zajímavá, jelikož měla polynéské rysy a rusé vlasy.⁸³

Přes všechnu snahu stále tvořit se bohužel neustále ozývala jeho nemoc. Rozšířila se mu vyrážka způsobná syfilidou a jeho kotník se stále nehojil. Později mu otekly obě nohy a veškerý pohyb mu způsoboval obrovskou bolest. Jeho společnice od něj utekla a žádná z dívek ho už nechtěla navštěvovat, jelikož většinu času trávil upoután na lůžku a klel. Gauguin si byl jist, že bez stálé zdravotní péče už se neobejde. Napsal tedy svému jedinému příteli Monfreidovi, že by se rád vrátil do Francie. Monfreid si však myslel, že Gauguin své problémy zveličuje a přesvědčil ho, ať zůstane, kde je. Ve Francii totiž kolovala legenda o umělci, který našel nové umění mezi primitivy. Gauguin by svým návratem tuto legendu možná zničil, a tím by také klesla hodnota jeho obrazů. Zůstal tedy na ostrově.⁸⁴

Už delší dobu nebyl schopný malovat. Snažil se aspoň psát, i když ztrácel zrak. Psal různé články, ale především pracoval na své knize *Před a Po*. Vpisoval do ní své vzpomínky z dětství, vysvětlení jeho intelektuálního růstu a především vše, co viděl, slyšel a prožil. Také, jak se později zmínil Monfreidovi v dopise, obsahuje kniha i strašné věci, zvláště zmínky o Mette. Gauguin s Mette dávno vztah ukončil, ale stále se o ní v dopisech zmiňoval. Neustále cítil jakési zklamání z ukončení jejich vztahu. Pořád mu na ní záleželo, avšak o lásce se hovořit nedalo. Přitahovala ho především tím, že byla jediná žena, která ho kdy odmítla.⁸⁵

Evropská kolonie prohlásila Gauguina za kacíře a necudného člověka, což mělo za následek jeho samotou, jelikož se domorodci pod pohrůžkou trestu nesměli ke Gauguinovi přibližovat. Na pár hodin denně přicházel jen mladý chlapec, který mu sloužil. Ač nerad, ho navštěvoval i pastor, který ve vsi sloužil jako lékař a neměl Gauguina příliš v oblibě. Gauguinův stav se každým dnem zhoršoval. V posledních dnech ho navštěvoval lékař velice často. Gauguin byl už slepý a trpěl strašnými bolestmi. Jeho už lehce zmatená mysl se však stále zaobírala jen

⁸³ [Srov.] DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 234-237.

⁸⁴ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 333-334.

⁸⁵ [Srov.] tamtéž s. 334-336.

uměním. Při poslední prohlídce lékaři vyprávěl především právě jen o umění. Doktor z toho usoudil zlepšení Gauguinova stavu a odešel. Po pár hodinách za lékařem přiběhl chlapec, který sloužil Gauguinovi, se slovy: Pán je mrtev.⁸⁶

Mette jeho smrt příliš nezasáhla, spíš mu ji vyčítala, jako vše v jeho životě. Postupem času se rozšířila legenda o Gauguinově životě, což zapříčinilo zájem o jeho obrazy a zvýšení jejich ceny. Nejvíce z toho získala Mette, která vlastnila většinu jeho obrazů. Jak sama zmínila, po smrti se stal Gauguin lepším živitelem než zaživa.⁸⁷

⁸⁶ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 340-344.

⁸⁷ [Srov.] tamtéž s. 344-346.

2 Interpretace Gauguinovi tvorby na Tahiti a jeho vztah k modelu

Umělecké dílo je složitá struktura, kterou nelze zcela vyjádřit slovy, jelikož je tvořené komplikovanými vztahy, jež nám nikdy nebudou zcela odhaleny. Avšak těmito pokusy o interpretaci se alespoň můžeme neustále přibližovat pochopení umělce a jeho záměru při tvorbě díla.⁸⁸

Tvorba umělce je jakousi reakcí na realitu života. Pomocí vytváření díla se umělec často pokouší vyrovnat se svými problémy.⁸⁹ Z čehož vyplývá, že pro pochopení umělcových záměrů musíme znát jeho život a důležité události, jež se v něm odehrály. V Gauguinově případě mezi ně patří především komplikované vztahy se ženami a časté útoky do tropů. Avšak všechny tyto události mají obvykle skrytý motiv. Právě motiv nám může podhalit, co umělce vedlo k jeho tvorbě.⁹⁰ V této kapitole se pokusíme tento motiv podkrýt.

První kapitola nám nastínila právě Gauguinův život především se zaměřením na jeho vztahy se ženami. Jelikož právě ženy, se kterými žil, byly jeho inspirací a modelem pro tvorbu. Tato kapitola se zabývá podrobnějším rozбором těchto vztahů a skrytých motivů, jež Gauguina vedly k novým prvkům v tvorbě.

2.1 Prokreslování mytologií a symboliky v obrazech

„Duchovním ateliérem lze nazvat subjektivní oblast, kde jsou promítnuty obrazy vnitřního života, svět kouzelného zrcadla přetvořené skutečností a vidin, jejichž původ se zdá nevyzkoumatelný. Tento vnitřní svět-toť záhada duševních dějů, jež zůstává často nerozřešena jak pro hlavního účastníka, umělce, tak pro jeho okolí.“⁹¹

Paul Gauguin se nikdy příliš pevně nedržel impresionismu, ale na počátku své tvorby se jím inspiroval. Přelom v jeho tvorbě nastal při návštěvě Bretaně, kde vytvořil svá významná díla a položil základy pro nový styl syntetismus, jenž se svou filosofií neslučoval s pravidly impresionismu. Kromě techniky především v přístupu k tvorbě. Hlavním cílem již nebylo, podle jeho vlastních slov, otrocké

⁸⁸ [Srov.] KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. Praha: Grada, 2008. s. 29.

⁸⁹ [Srov.] tamtéž s. 89.

⁹⁰ [Srov.] tamtéž s. 86.

⁹¹ KUPKA, František a Věra URBANOVÁ. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: Brody, 1999. s. 157.

pozorování skutečnosti, jak činili impresionisté. Důležité bylo především vyjádření vlastních myšlenek, představ a snů. Po příjezdu na Tahiti se pokoušel žít jako divoch, aby více pochopil tamní obyvatele a jejich mytologii. Dokázal tak vytvořit díla, ze kterých dnes sálá duše Tahiti a jeho lidu.⁹² Jeho hlavním námětem byly především tahitské ženy, jež v obraze doprovázela polynéská mytologie, často také náboženský podtón, a především skryté symboly.⁹³ Paul Gauguin vytvořil nespočet děl. My se na základě rozboru alespoň dvou z nich pokusíme lépe pochopit jejich hlubší význam.

Jedním z těchto děl je *Manao Tupapau (Duch mrtvých bdí)*. Gauguin obsáhle zaznamenal situaci, jež ho vedla k vytvoření díla a skrytou symboliku, kterou objasnil v dopise svému příteli. Jedné noci se Gauguin vracel z města a našel svou tehdejší družku Tehuru v jejich chýši. Byla nahá a nehybně ležela na lůžku s hlavou zabořenou v polštáři. Když zvedla hlavu, měl Gauguin pocit, jako by její oči světélkovaly a chatrč naplnily strachem. Považovala totiž Gauguina za *tupapaua*, který přišel, aby ji mučil. Tupapaua byl duch, který se měl objevovat se setměním, proto všichni Tahitané chodili spát ještě za světla a v pokoji si vždy nechávali svítit svíčku. Tento okamžik Gauguin přenesl na plátno (viz Příloha I., obr. 12). Dívka na obraze nemá působit eroticky, i když její nahé tělo a poloha na břiše naznačuje erotičnost. Gauguin vtiskl dívce výraz hrůzy, jenž měl znázorňovat strach z ducha mrtvých. Právě tento výraz poskytuje záminku k oné poloze, i přes to, že ji nevysvětluje, vězí totiž v charakteru modelu, kterým je dívka z rodu Maori. Použitím barev tmavomodré, fialové a žluté chtěl navodit vyděšenou a pochmurnou atmosféru. Ložní prádlo je zelenavě žluté, vytváří tak umělé světlo. Žena z této vesnice by neležela potmě a Gauguinovi připadalo ztvárnění svíce příliš fádni.⁹⁴ Použití kontrastních barev fialové a žluté dává obrazu také větší hloubku. Žlutá barva, jež je použita na prostěradle, výrazně vystupuje do popředí před ustupující fialovou.⁹⁵ Květiny v pozadí mají působit spíše jako světélka. Vesničané vidí v nočním světélkování duchy. Všem příběhům doopravdy věřili a velice se jich báli. Žena vedle postele znázorňuje ducha mrtvých.⁹⁶

⁹² [Srov.] MIKŠ, František. *Gombrich: tajemství obrazu a jazyk umění: pozvání k dějinám a teorii umění*. Brno: Barrister & Principal, 2008. s. 275-277.

⁹³ [Srov.] GEBHARDT, Volker. *Malířství*. Přeložil Lucie BUREŠOVÁ, přeložil Hynek LÁTAL. Brno: Computer Press, 2004. Malá encyklopedie. s. 157.

⁹⁴ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 262-263.

⁹⁵ [Srov.] RIEDEL, Ingrid. *Obrazy v terapii, umění a náboženství: interpretace obrazů z pohledu hlubinné psychologie*. Praha: Portál, 2002. Spektrum (Portál). s. 94.

⁹⁶ [Srov.] HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění) s. 263.

Gauguinův obraz *Odkud přicházíme? Co jsme? Kam jdeme?* jenž by zmíněn v předchozí kapitole a který tvořil při svém druhém pobytu na Tahiti (viz Příloha I., obr. 13). V jeho názvu jsou tři otázky, jež se zabývají smyslem života. Paul Gauhuin vytvořil toto monumentální dílo jako životní shrnutí a formální odkaz své tvorby. V této době byl velice nemocný, neměl peníze a poslední ránou byla smrt jeho dcery, chtěl proto spáchat sebevraždu. Obraz znázorňuje cyklus života, který je ale zobrazen zprava doleva. V pravé části je znázorněné zrození, symbolizuje jej ležící malé dítě. V levé části je přesný opak, stařena smířená se svým osudem a čeká na smrt. Gauguin se pro její ztvárnění inspiroval peruánskou mumii. V této části se také nachází socha bohyně Hine, vládkyně podsvětí a také dívka, jež znázorňuje Gauguinovu mrtvou dceru. Dalším symbolem je bílý pták, tedy znamení blížící se smrti. Mezi smrtí a životem je ve střední části znázorněn život jako srdce díla. V této části se nachází postava, která není přímo ve středu, stojí blíže na straně zrození a trhá ovoce. Není jisté, zda se jedná o ženskou či mužskou postavu. Předpokládá se, že jde o Evu, jež trhá jablko v Rajské zahradě. Nejistým pohlavím postavy možná chtěl Gauguin znázornit, že pokud existoval ráj, mohl za vyhnání z něj stejně tak muž jako žena. Obraz skrývá mnoho dalších symbolů, avšak sám Gauguin řekl k obrazu, že musí být především prožit smyslově a duševně a neexistuje k němu tedy žádná jasná odpověď.⁹⁷

2.2 Zobrazování nahé ženy při odpočinku, nejznámější námět obrazů Paula Gauguina

„Ženské tělo vyjadřuje nějaký princip krásy, v té které době. Já bych to nevnímal tak, jak to dnes někdy vnímáme, to znamená, nahota rovná se pornografie, to zkrátka ve výtvarném umění neplatí.“⁹⁸

Jan Royt

Žena ve výtvarném umění je nevyčerpatelný námět již od pradávna. Žena jako matka, ke které se vážou citové prožitky z dětství. Žena jako milenka, jež

⁹⁷ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 409-410.

⁹⁸ Londýn vystavuje Gauguina. Po sto letech budí rozpaky malířovy vztahy s mladými Tahitankami – ČT24 – Česká televize. ČT24 – *Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR – Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 07.05.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2945156-londyn-vystavuje-gauguina-po-sto-letech-budi-rozpaky-malirovy-vztahy-s-mladymi>

pobuřuje a často představuje vášeň. Neustále se měnila její podoba a také přístup k jejímu zobrazování.⁹⁹

S dobou se vždy měnil pohled na ženu. V antice chápali sexualitu jako přirozenou součást života, o čemž svědčí právě způsob zobrazování žen. O několik staletí dále však římská církev nastolila nepřátelský postoj vůči nahotě a sexualitě a bylo možné zobrazovat ženu pouze v biblických souvislostech. Změna nastala v období renesance při znovuobjevení antiky a znovuoživením přirozené fyzické krásy. Častým námětem se stalo ženské tělo s mytologickým kontextem. Mnoho umělců se inspirovalo především příběhem Venuše a Amora. Pro vyobrazení Venuše se nejčastěji používala právě poloha na lůžku při odpočinku nebo přímo při spánku.¹⁰⁰

Gauguin při svém druhém pobytu na Tahiti namaloval obraz s názvem *Urozená žena*. Zobrazil domorodou dívku jako Venuši (viz Příloha I., obr. 14). Tímto obrazem Gauguin zcela naboural západní umělecké konvence, když argumentoval tím, že primitivní posvěcuje vše, co by se zdálo v akademickém umění nevkusné. Přes svou až živočišnou nahotu působil akt na obraze cudně. Gauguin tvrdil, že oproti ní jsou všechny Venuše na salónu neslušné a laciné. Zde velice jasně vyjádřil svůj názor na morální nadřazenost primitivů, jenž často prosazoval. Moc dobře věděl, že tento obraz bude šokovat a byl to i jeho záměr. V tomto obraze vědomě navázal na Manetovu *Olympii*, která také obecnost šokovala.¹⁰¹ Velice dobře znal díla starých mistrů, jako byl právě Giorgione či Tizian, kteří zobrazovali Venuše velmi uměřeným způsobem. Gauguin však vzhlížel spíše k Manetově *Olympii*. Žena na Manetově obraze nic z toho nesplňovala. Publikum pobouřilo nejen malířské pojetí, ale především postava samotná, u níž je zřejmé, že se jedná o prostitutku.¹⁰² Gauguin toto dílo velice uznával a po celý život nosil fotografii tohoto díla při sobě.¹⁰³

Polohu odpočívající ženy použil Gauguin ve spoustě svých děl, především z tahitského období. Toto vyobrazování můžeme přisuzovat především poklidnému životu na Tahiti. Všeobecně však Gauguin nikdy příliš nezachycoval prchavost okamžiku a osoby v pohybu jako většina umělců té doby. Toto tvrzení

⁹⁹ [Srov.] BLAŽKOVÁ, Jarmila. *Žena-věčná inspirace umění: Žena ve výtvarném umění od doby kamenné až po Picassa*. Praha: Symposion, 1944. s. 7.

¹⁰⁰ [Srov.] SCHNEIDER, Rolf. *Slavní světoví malíři: [žena jako inspirace v malířském umění]*. 3. vyd. Přeložil Helena ČÍŽKOVÁ. Čestlice: Rebo, 2008. Poklady naší planety. s. 5.

¹⁰¹ [Srov.] MIKŠ, František. *Gombrich: tajemství obrazu a jazyk umění: pozvání k dějinám a teorii umění*. Brno: Barrister & Principal, 2008. s. 280-282.

¹⁰² [Srov.] HOCHMUTH, Kristýna. *Smyslné linie: erotické motivy secese a symbolismu*. V Hluboké nad Vltavou: Alšova jihočeská galerie, 2015. s. 3.

¹⁰³ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 71.

nejlépe vyjadřuje Gauguinův osobní názor, který předával mladším umělcům: „Ať vše ve vašem díle dýchá klidem a pokojem duše. A proto se vyhýbejte zachycení pohybu. Každá vaše postava musí zaujímat nehybnou pozici.“¹⁰⁴

Právě na Tahiti Gauguin objevil bytosti, pro které bylo velice přirozené dlouhé hodiny posedávat v klidné poloze. Staly se tak estetickým ideálem pro Gauguinovu tvorbu.¹⁰⁵

2.2.1 Gauguinova posedlost zobrazováním žen

Chceme-li se pokusit dostat do nitra díla, je nejprve nezbytné dostat se do nitra umělcovy duše a více probádat jeho osobnostní rysy a události v životě, jež v něm pravděpodobně zanechaly velké stopy, které se poté odrážely v jeho tvorbě.

Zásadní pro interpretaci Gauguinova díla obecně je kontext umělců známých jako symbolisté. S Gauguinem v popředí se inovace skupiny shodovaly s psychologickým objevem nevědomí. Sigmund Freud¹⁰⁶ současně studoval obrazy snů a psal o potlačené sexualitě. Můžeme se tedy domnívat, že stopy v Gauguinových obrazech vedou tímto směrem. Je otázkou, do jaké míry Gauguin dával prostor při tvorbě svých obrazů svým potlačeným touhám a jakou podobu na sebe berou ve skrytých symbolech, jež autor vkládal do obrazů. Gauguin se rozhodl pro cestu na Tahiti, dost možná díky zprávám, jak snadné je tam získat mladou ženu. Tehdy byl v Evropě vztah dospělého muže s mladou dívkou považován za nemorální, jakkoli se tak v praxi dělo. Avšak na ostrovech jako Tahiti už byla třináctiletá dívka považovaná za dospělou. Fakt odlišného typu společnosti působil, že dívky na Tahiti v tomto věku již byly plně připraveny pro praktický samostatný život. Bylo tedy velice časté, že se takto mladá dívka provdala. Gauguin potřeboval mít po svém boku stálou ženu, která bude jeho milenkou a zároveň modelkou při tvorbě. Právě v obdobích, kdy měl při svém boku stálou ženu, tvořil s největší vášní, poháněla ho jakási touha.¹⁰⁷

Carl Gustav Jung vysvětluje mužskou a ženskou touhu na archetypech. „Jako přirozené archetypy představují anima a animus tvořivou psychickou sílu. Plní roli průvodců do nevědomí, vedou k hlubšímu pochopení vlastního

¹⁰⁴ DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. s. 78.

¹⁰⁵ [Srov.] tamtéž s. 78.

¹⁰⁶ Sigmund Freud, byl psycholog a zakladatel psychoanalýzy. Sigmund Freud – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Freud

¹⁰⁷ PAUL GAUGUIN: DESIRE AND IMMORTALITY. *Samuel Abelow* [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <http://www.samuelabelow.com/blog/2017/10/11/gauguin-part-one>

*nevědomého světa, jsou prostředníky mezi egem a vnitřním životem individua a v určitém slova smyslu zdrojem naplnění života.*¹⁰⁸

Po celou svou malířskou kariéru Gauguin zůstal připoután k tomuto nevědomému vztahu s komplexem anima a jeho odpovídajícími projekcemi, jelikož zotavení jeho divoké povahy a úspěšná tvorba byly do velké míry ovlivněny vztahy se ženami. Komplex anima je sub-osobnost, která funguje jako most mezi bezvědomou a vědomou myslí.¹⁰⁹

Proto byla velká část Gauguinových osobních zápasů a úskalí spojena s bezvědomou funkcí anima, která v jeho případě byla zřejmě obsažena v mateřském komplexu. Tyto komplexy v sobě ukrývají energii, jež se často odráží v tvorbě. Ovlivňují také chování a postoje člověka. Když je však komplex potlačen nebo nesprávně přijat, může nastat jakýsi výbuch osobnosti.¹¹⁰

Můžeme se snažit v Gauguinových dílech hledat neobvyklý vztah k určitým komplexům, zejména k mateřskému. Často prožíval neosobní, archetypální jádro komplexů, které přináší výraznou emoční a tvůrčí sílu. V Gauguinově případě je to dar, protože toto spojení je prostředkem k inspiraci a intuici. Ale je to také risk, že bude ohromen animou, nebo připoután k jiné silné neosobní dynamice. První setkání muže se ženou je obvykle s jeho matkou. Proto se nejprve anima promítne do matky. Může se však stát, že v mužově psychice toto spojení zůstane natrvalo. A muž si poté nevědomě vyhledává partnerku po vzoru své matky.¹¹¹

Může na nás působit, že Gauguinova první žena ho zaujala především svou silou. Cítil se vedle ní v jistotě a bezpečí, to jsou atributy mateřství. Neoddělení nebo upadnutí zpět do mateřského komplexu může působit množství problémů. Pozdější Gauguinův kánon zobrazení ženy a její krásy nemusel být odrazem obdivu primitivního zobrazování, jak je často prezentováno, ale možná naopak konvenuje možné regresi v rovině mužské identity. Tedy návratu například do dětství. To může vysvětlovat Gauguinovi cesty jako útěky do tropů, kdykoliv nastalo zásadnější odmítnutí jeho práce nebo existenciální tíha a neshody s okolím. Idealizuje si šťastné dětství v tropech. Jeho matka, připomeňme, byla Peruánka.¹¹²

¹⁰⁸ Animus a Anima (2010) – Katerina Smolikova Art & Design. *Kateřina Smolíková Art & Design* [online]. Copyright © [cit. 05.05.2020]. Dostupné z: <http://smolikova.com/portfolio/animus-a-anima-2010/>

¹⁰⁹ PAUL GAUGUIN: THE DARK STAGE OF ALCHEMY. *Samuel Abelow* [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <http://www.samuelabelow.com/blog/2018/1/16/gauguin-part-two>

¹¹⁰ [Srov.] tamtéž

¹¹¹ [Srov.] tamtéž

¹¹² [Srov.] tamtéž

Podle Junga je erotický instinkt spojen s nejvyšší formou kreativity. Jeho naplnění mohlo překlenout jakousi neúplnost Gauguinovi osobnosti a napomoci zcelit Gauguina nejen jako člověka, ale i umělce.¹¹³

Když Gauguin poprvé dorazil na Tahiti, byl zklamaný kolonizovaným městem, které naprosto narušilo jeho fantazii o ráji. V tomto okamžiku v něm nastal velký zmatek a v tuto chvíli opustil své cíle. Většinu času se opíjel a střídal ženy. V této fázi však nelze dlouhodobě zůstat. Později se Gauguin více vnořil do duše ostrova a našel si stálou ženu, tedy další jistotu, díky které mohl tvořit. Jeho nová múza opět zaplnila prázdné místo partnerky či chybějící matky. Tento posun je znatelný v jeho zobrazování Evy. Před odjezdem na Tahiti namaloval exotickou Evu, ale propůjčil jí tvář své matky (viz Příloha I., obr. 15). V tahitském období už se pro tvář Evy inspiroval Tehurou (viz Příloha I., obr. 16). Opakované zobrazování Evy, jako prvotní matky, naznačuje psychologickou ústřednost tohoto tématu pro Gauguina.¹¹⁴

Psychologická fixace Gauguina se projevila již v posledním obraze, který dokončil před odjezdem na Tahiti. Obraz s názvem Ztráta panenství, na němž je zobrazená ležící mladá dívka s liškou. Liška představuje symbol touhy. Touhy po návratu do prvotní fáze, tedy k životu na Tahiti. Ležící dívka je Juliette, kterou opustil těhotnou, před odjezdem na Tahiti (viz Příloha I., obr. 17).¹¹⁵

2.3 Gauguinův odkaz v umění a jeho následovníci

„Gauguin ukázal, že nejrůznější druhy umění-nemluvě o prvcích z metafyziky, etnologie, symbolismu, bible, klasické mytologie a celé řadě dalších věcí-mohou být kombinovány v syntéze, jež vzniká ve své době, ale je nadčasová. Jak demonstruje Gauguin, umělec také může zničit konvenční pojetí krásy tím, že využije démonů, již ho pronásledují, k tomu, aby je spojil s temnými bohy (nemusí se nutně jednat o ty tahitské), a narazil tak na nový zdroj božské energie.“¹¹⁶

Pablo Picasso

¹¹³ PAUL GAUGUIN: THE DARK STAGE OF ALCHEMY. Samuel Abelow [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <http://www.samuelabelow.com/blog/2018/1/16/gauguin-part-two>

¹¹⁴ [Srov.] tamtéž

¹¹⁵ [Srov.] tamtéž

¹¹⁶ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 501.

Gauguinův odkaz v umění je velice významný. Společně s umělci Paulem Cézannem a Georgesem Seuratem se stali průkopnickými osobnostmi, jež položily základ moderního malířství. Každý z těchto umělců si našel svůj vlastní osobitý styl, který se většinou stavěl proti impresionismu, i přesto, že se jím zprvu inspirovali. Gauguin představil umění, které vyjadřovalo expresi a vycházelo z jeho prožívání života. Později se těmito myšlenkami inspirovali například fauvisté, expresionisté a surrealisté. Vliv Gauguinovi tvorby se projevil již během jeho života v podobě tak zvané pontavenské školy. Také měl vliv na vytvoření skupiny nabistů.¹¹⁷

Po umělcově smrti byla na jeho počest uspořádaná retrospektivní výstava jeho děl. Bylo to první velké setkání společnosti s celoživotní tvorbou Paula Gauguina a zároveň jeho první velký úspěch. Výstava měla obrovský ohlas. Velice zaujala především skupinu malířů, již se sdružovali kolem Henriho Matisse, a kteří velice obdivovali především čisté barvy. Byla to skupina fauvistů, avšak oproti Gauguinovi dávali větší přednost barvě před formou. Gauguin se pokoušel o rovnováhu mezi barvou a formou. Matissova posedlost Gauguinem byla znatelná v jeho pozdějších obrazech, kdy používal podobnou barevnost, bez výrazných kontrastů.¹¹⁸

Současně s tímto obdobím začínal v Německu expresionismus. Hlavními představiteli tohoto směru byla skupina Die Brücke. Jednou z inspirací pro ně byly Gauguinovi dřevořezy a jeho primitivní umění. Mimo jiné je také inspirovala tvorba Edvarda Muncha.¹¹⁹

Gauguinovo dílo velice zapůsobilo na Pabla Picassa¹²⁰, na kterého měly především vliv prvky primitivismu, které byly obsaženy v Gauguinových dílech z tahitského období. Picasso inspiroval pro další směr jeho tvorby, který se odrazil na obraze *Slečny z Avignonu*. Také velice bedlivě studoval Gauguinovy zápisky v knize *Noa Noa*. Byl tedy jeden z prvních, kdo jeho dílo pochopil, protože většina lidí v té době obdivovala Gauguinovi obrazy jen pro jejich barevnost. Picasso však věděl, že skrývají mnohem větší význam, avšak aby je člověk dokázal ocenit, musí se více snažit.¹²¹

¹¹⁷ [Srov.] SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1978. s. 71.

¹¹⁸ [Srov.] tamtéž s. 72.

¹¹⁹ [Srov.] tamtéž s. 72-74.

¹²⁰ Pablo Picasso byl významný umělec 20. st. Společně s Georgesem Braquem je považován za zakladatele Kubismu. Pablo Picasso – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pablo_Picasso

¹²¹ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 501-502.

V Gauguinově vrcholné tvorbě začal v Evropě vznikat sloh secese. Prvky toho slohu se začaly objevovat v Gauguinově tvorbě, avšak ne příliš výrazně. Na svých obrazech začal používat zkroucené linie a arabesky. Stal se jedním z inspirátorů pro tento sloh.

V Čechách zanechal Gauguin největší odezvu u Jana Preislera. Gauguinovo dílo na Preislera velice zapůsobilo. Po zhlédnutí jeho retrospektivy se vyjádřil takto: „*Já se tady po léta bezvysledně morduji s něčím, co tam jiný udělal tak dokonale-a tak zlehka, jako by si hrál.*“ Preisler se jeho dílem inspiroval celý život, především kvůli jeho hlubšímu významu. V této době vznikala česká skupina Osma.¹²² Z této skupiny zasáhla Gauguinova tvorba především Otakara Nejedlého, který po vzoru Gauguinova útěku do tropů podnikl cestu do Indie. Na obrazech Nejedlého z tohoto období je znatelný vliv Gauguinovi tvorby.¹²³

Někteří Gauguinovi současníci jeho dílo naopak odsuzovali. Jejich pohled může být paradoxně pro současnost zajímavější. Vyčítali mu jeho nedostatečnou úctu k domorodým lidem. To je zcela v souladu s novodobým postkoloniálním diskursem. Dodnes je Gauguin jako umělec napadán, že přistupoval k Polynésii a jejím obyvatelům stejně jako kolonisté, které tak odsuzoval a život na Tahiti pro něj byl jen sexuální zážitek, a že byl pouhým iniciátorem povýšené zábavy v primitivním umění.¹²⁴

Dodnes neustále vyplývají na povrch nové informace o Gauguinovi a stále více se poukazuje na tabuizované vztahy s mladými dívkami. Do značné míry za tím můžeme nalézt spíše snahy o senzaci či znovuoživení diskuse nad Gauguinovým dílem. Podle slov Gauguinovi pravnučky byl Evropan pro chudé Tahitanky trofej. Na výstavě, jež proběhla v Londýně, vyjádřila svůj názor na tuto situaci: „*Rozumím, že dnes, s hnutím MeToo, je čtyřicetiletý muž a třinácti, čtrnáctiletá dívka problém. Ale v tehdejších souvislostech byla většina takto mladých dívek v Polynésii vdaných.*“¹²⁵ Jedná se jistě o střet kultur a s nimi spojených hodnot. Nicméně, jak již bylo naznačeno v předchozích kapitolách, je zde i určitá role Gauguinovi rozporuplné osobnosti. Gauguin měl pověst rváče a

¹²² „*Osma bylo seskupení umělců, které se zformovalo po dvou výstavách v letech 1907 a 1908. Původně vystupovali pod názvem Osm, až později se užívá název Osma. Vznik Osmy můžeme hledat v roce 1905 po výstavě Edvarda Muncha, jehož expresionismus skupinu ovlivnil.*“ Osma (umělecká skupina) – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020] Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Osma_\(umělecká_skupina\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Osma_(umělecká_skupina))

¹²³ [Srov.] SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1978. s. 74-78.

¹²⁴ [Srov.] SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. s. 500.

¹²⁵ Londýn vystavuje Gauguina. Po sto letech budí rozpaky malířovy vztahy s mladými Tahitankami — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 07.05.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2945156-londyn-vystavuje-gauguina-po-sto-letech-budi-rozpak-y-malir-ovy-vztahy-s-mladymi>

člověka, který obtížně udržuje přátelské vztahy. Pocity osamění provázely Gauguina většinu jeho života. Samotářem byl i ve svazku se ženami. Úžasná příroda tropů a bezstarostnost postav na obrazech spojují plnost a klid do jednoho celku. Můžeme za zobrazování vnímat snahu ovládat svůj vnitřní svět obrazem. Pro Gauguina byly obrazy jeho život. Ženy na obrazech byly vždy skutečné. Dnes se tento aspekt Gauguinovi tvorby může stát inspirací nezávisle na formální stránce uměleckého projevu. S odstupem času můžeme na tyto obrazy nahlížet jako na „událost“, přesně tak, jak je trendem dnes. Gauguin byl pohlčen svým uměním. Jeho oddanost umění vyjadřují jeho vlastní slova: *„Věřím ve svátost ducha a v pravdu umění jednoho a nedělitelného... věřím, že toto umění je božského původu a že žije v srdci všech lidí osvícených nebeským světlem; věřím, že po ochutnání vznešených rozkoší tohoto velkého umění je člověk neodvratně a navždy zasvěcen, nemůže je zapřít, věřím, že jeho prostřednictvím mohou všichni dosáhnout blaženosti. Věřím v poslední soud, kde budou k strašným trestům odsouzeni všichni, kdo se v tomto světě odváží se vznešeným a neposkvrněným uměním obchodovat, kdo je budou špinit a hanobit sprostotou svého smýšlení, mrzkou žádostivostí po hmotných požitcích. Věřím, že naopak věrní stoupenci velkého umění budou oslaveni a že se obklopeni jemným předivem vůní a melodických souzvuků vrátí a na věčnost se ponoří do lůna božského pramene veškeré harmonie.“*¹²⁶

Paul Gauguin

¹²⁶ [Srov.] SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1978. s. 71.

II. Praktická část

3 Inspirační zdroje

„Nejsem malíř podle přírody-dnes méně než kdykoli předtím. Všechno se u mne odehrává v mé šílené imaginaci.“¹²⁷

Paul Gauguin

Gauguinův přístup k tvorbě byl převratný. V prvotní fázi své tvorby se řídil pravidly impresionismu. Impresionisté se pokoušeli co nejvěrněji ztvárnit pozorovanou skutečnost nebo prchavý okamžik. Gauguin se nejprve tímto přístupem řídil, avšak později, když se jeho tvorba a myšlení posunuly dále, přišel s názorem, že by umělci neměli příliš kopírovat viděnou skutečnost. Ať se jedná o přírodu, zátiší nebo osobu, měla by to být pouhá inspirace.

Podle jeho názoru by se umělec měl řídit svým vlastním instinktem a pocity, jež prožívá při pozorování objektu nebo přírody a měl by do obrazu vkládat především své vlastní imaginace.

Po odjezdu na Tahiti mu jeho žena i spousta přátel vyčítaly, proč odjíždí z centra umění, když o něj začínají lidé jevit zájem. On však tvrdil, že Paříž pro něj není centrem umění, ale centrum umění nosí ve své hlavě, a to je jediné, na čem mu záleží. Tato jeho myšlenka se stala velkou inspirací pro vytvoření praktické části.

Cílem praktické části bylo zhotovení dvou maleb, jejichž hlavním námětem je žena. Ženy při odpočinku byly častým námětem Paula Gauguina, jak již bylo řečeno v teoretické části.

Při zobrazování ženy nebylo prvotním cílem najít ideál krásy dnešní doby. Onen ideál krásy se zdá být v dnešní době velice všeobecný a nedá se přesně určit. Jako hlavní námět praktické části byly zvoleny modelky, které jsou často považovány za ten tzv. komerční ideál krásy. Namísto módních fotografií však byla zvolena méně známá realita ze zákulisí, tedy odpočinková pozice často znuřených a unavených modelek. Jmenovité momentky, kdy si samy ani nemusely uvědomit, že je někdo pozoruje.

V souvislosti s odtažitostí a určitou „chladností“ mediálního obrazu krásné ženy předlohou nebyl živý model, ale právě fotografie. Malba podle fotografie je v

¹²⁷ [Srov.] SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1978. s. 31.

umění druhé poloviny 20. století a po roce 2000 stále ještě patří k běžným postupům.

Při výběru fotografie bylo cíleno na neobvyklé pózy. Především tedy na fotografie modelek, zachycené například v zákulisí při pauze, kde je ukázaná vyčerpanost po přehlídce nebo focení. Vyobrazena poloha byla inspirací právě z Gauguinovi tvorby. Gauguin často zachycoval ženy při zvláštních či kontroverzních polohách, proto byl zvolen tento typ fotografie. Jelikož realita komerčnosti často není ukazována, může tedy toto téma fotografie také působit společensko-kriticky (viz Příloha II., obr. 18-19). Mimo tyto požadavky bylo dalším záměrem, aby poloha na fotce působila zajímavě.

Gauguinova tvorba se pro praktickou část stala inspirací pouze v určitých prvcích. Jedním z těchto prvků je například malba v čistých barevných plochách, jež byla základem pro jeho symbolicko-syntetický styl.

Když Gauguin hovořil o barevné škále, vyjadřoval se v rámci hudební terminologie, vyznával názor, že barev by se mělo užívat svobodně, aby zcela zasáhly citovou oblast diváka. *„Je to hudba, chcete-li! Sestavou linií a barev a pod záminkou nějakého námětu vzatého ze života nebo z přírody získávám symfonie, harmonie, které neznamenaají nic absolutně reálného v obyčejném smyslu toho slova, nic, co vyjadřuje přímo nějakou ideu, které však probouzejí nápady, jako je probouzí hudba, bez přispění konkrétních myšlenek nebo obrazů, prostě jen záhadným spřízněním našeho mozku se zmíněnou sestavou linií a barev.“*¹²⁸ Největší inspirací pro vypracování praktické části tedy nebyly jednotlivé prvky Gauguinovi malby, ale především jeho přístup k malbě.

¹²⁸ TETIVA, Vlastimil. *Paul Gauguin: život a dílo*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Umělecký klub, 2017. Edice umění. s. 21.

3.1 Výtvarná realizace skicového materiálu

Samotné konečné realizaci předcházela tvorba skic. U prvotních skic bylo hlavním cílem vyhledat výraz zobrazované osoby a ideální polohu pro konečnou malbu.

Další skici byly zaměřeny na určité momenty z fotografie, tedy především na tvář, nebo na složitější části, které vyžadovaly podrobnější studii. Dále následovaly skici celkové polohy postav a jejich rozmístění (viz Příloha II., obr. 20-23). Tyto skici sloužily především k nalezení ideální polohy ve formátu pro konečnou práci. Jak již bylo zmíněno, poloha zobrazované osobnosti představovala důležitou roli pro ideální kompozici obrazu. Dále nadcházely barevné skici, u kterých bylo cíleno nalézt především ideální vztahy mezi barvami a konkrétnějšími styly malby, které byly později použity v konečných pracích. Dalším cílem bylo nalezení ideální barevnosti, především pro malbu pleti, která je na Gauguinových obrazech velice specifická, a proto byla použita ve výsledných pracích (viz Příloha II., Obr. 24-29). Avšak hlavním cílem praktické části rozhodně nebylo přísné kopírování Gauguinovi malby. Byly převzaty pouze určité prvky jeho stylu, jako je právě barevnost pleti, kterou Gauguin používal pro vyobrazení dívek a dále také ona poloha při odpočinku.

Pro výsledné malby nebylo důležité striktní kopírování reality, z tohoto důvodu se fotografie staly pouze pomůckou. Fotografie sloužily pouze jako inspirace, stejně jako Gauguin nikdy nedával v obrazech prostor popisnosti.

3.2 Výtvarná realizace konečné práce

Technika malby akrylovými barvami byla zvolena především z důvodu, že se zdála být nejvhodnější pro tuto práci. Rozměry obou plátem byly zvoleny 100 x 70, jelikož právě tento rozměr představoval ideální tvar pro konečnou práci.

U prvního plátna byla zvolena inspirační fotografie, jež zobrazuje skupinu modelek, které odpočívají zřejmě v nějakém zákulisí přehlídky nebo focení. Všechny zároveň hledí do svých mobilních telefonů, což také názorně ukazuje dnešní způsob odpočinku. Mohly by se spolu bavit, ale místo toho je každá z nich zavřená ve své bublině. Jak již bylo zmiňováno, fotografie sloužila pouze jako

inspirační prvek, z tohoto důvodu byly z fotografie vytaženy pouze určité prvky. V tomto případě to byly pózy modelek a také jejich specifické rysy.

Pozadí v obraze bylo pozměněno, především tedy v barevnosti. Zeď v pozadí malby byla inspirovaná Gauguinovým dílem *Duch mrtvých bdí*. Dále do pozadí byly přidány dekorace exotických rostlin v obřích květináčích jako odkaz na Gauguinovo tahitské období. Jelikož byl prostor velice uzavřený, bylo vhodné do pozadí přidat okno. Výhled z okna byl inspirován zobrazováním krajiny Gauguinovým stylem, avšak zvolený motiv nebyla malebná tahitská krajina, ale špičky mrakodrapů, jež opět ukazují na odkaz dnešní doby. Výhled z okna záměrně působí ploše, jelikož divák tato část může přivést k zamyšlení, zda se jedná o obraz zavěšený na zdi nebo zda je to opravdu výhled z okna. Barevnost obrazu byla zvolena především podle vlastního uvážení. Některé barevné tóny byly inspirovány barevností Gauguinových obrazů, především u pleti dívek a pozadí. Určité linie byly zvýrazněny jasnou černou linkou, která uzavřela barevnou plochu, což bylo také převzaté z Gauguinovy tvorby. Obraz nevyjadřuje příliš hloubku prostoru, nebyl to hlavní záměr. Cílem byl především pokus o nalezení harmonie mezi jednotlivými barevnými plochami (viz Příloha II., Obr. 30).

Pro druhé plátno byla zvolena inspirační fotografie, na které je vyobrazena pouze jedna dívka. Zřejmě se opět jednalo o modelku, jež byla zachycená někde v zákulisí, kde usnula. Právě na základě oné polohy při spánku byla zvolena tato fotografie. Poloha dívky působí velice zajímavě, jelikož není vůbec strnulá a je velice přirozená.

Hlavním záměrem bylo zvolit pro toto plátno pouze jednu dívku, jelikož Gauguin ve svých obrazech velice často zobrazoval pouze jednu dívku. Pro výslednou malbu se stala fotografie stejně jako u prvního plátna pouze inspiračním prvkem. Z fotografie byla tedy opět vytažena především poloha dívky a její rysy. Styl malby a zvolena barevnost byla použita po vzoru prvního plátna. Opět byl využit prvek v pozadí, tedy palmy v květináči, které odkazují na Gauguinovo tahitské období. Prostor okolo dívky byl vytvořen po vzoru typické barevnosti z Gauguinových obrazů z Tahiti (viz Příloha II., Obr. 31).

Závěr

Teoretická část bakalářské práce popsala v obecných rysech život Paula Gauguina a pokusila se interpretovat jeho díla se zaměřením na vztahy se ženami, které mohly mít vliv na jeho tvorbu.

První kapitola se zaměřila na Gauguinův složitý život a základní informace o něm a jeho vztazích se ženami. Díky použitým citacím z dochované korespondence si lze vytvořit částečnou představu o Gauguinově osobnosti. Po celý svůj život si Paul Gauguin hojně dopisoval se svou první ženou a formou dopisů přátelům líčil své názory a postoje k umění.

Druhá kapitola byla zaměřena na velmi zevrubný vhled do Gauguinova díla a jeho osobnosti. Kontext osobnosti umělce a jeho díla působí jako důležitý doplněk pro lepší pochopení umělcova odkazu.

Důležitou podkapitolou této části práce je Gauguinův odkaz. Vždy existovali lidé, kteří jeho dílo obdivovali a následovali, ale také lidé, již jeho dílo ani jeho samotného nechápali a spíše odsuzovali. Tyto rozpory provázejí jeho dílo dodnes. Práce na textu bakalářské práce umožnila šířeji postihnout osobnost a dílo Paula Gauguina a dala impuls pro praktickou část bakalářské práce.

Cílem praktické části bakalářské práce bylo vytvoření dvou maleb na plátno, jejímž hlavním námětem bylo zobrazení modelek při odpočinku v zajímavých pozicích. Inspiračním zdrojem byl především Gauguinův přístup k tvorbě.

Seznam použitých zdrojů

4 Tištěné zdroje

1. BLAŽKOVÁ, Jarmila. *Žena-věčná inspirace umění: Žena ve výtvarném umění od doby kamenné až po Picassa*. Praha: Symposion, 1944.
2. DANIELSSON, Bengt. *Gauguin na Tahiti a Markézách*. Praha: Vyšehrad, 1983. ISBN 33-654-83
3. GAUGUIN, Paul, DVOŘÁK, Joachim, ed. *Před a po*. Přeložil Anna FÁROVÁ. V Praze: Labyrint, 2001. Karavana (Labyrint). ISBN 80-85935-22-8.
4. GAUGUIN, Paul. *Noa-Noa: Před a po; Dopisy*. Překlad Jaroslav MASÁK. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1959. 435 s., 72 s. obr. příl. Paměti, Korespondence, Dokumenty (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění), sv. 20.
5. GEBHARDT, Volker. *Malířství*. Přeložil Lucie BUREŠOVÁ, přeložil Hynek LÁTAL. Brno: Computer Press, 2004. Malá encyklopedie. ISBN 80-251-0286-6
6. HANSON, Lawrence a Elisabeth HANSON. *Urozený divoch: život Paula Gauguina*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1959. Klub čtenářů (Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění)
7. HARRIES, Karsten. *Smysl moderního umění: filozofická interpretace*. Brno: Host, 2010. Cesta avantgardy. ISBN 978-80-7294-371-5.
8. HOCHMUTH, Kristýna. *Smyslné linie: erotické motivy secese a symbolismu*. V Hluboké nad Vltavou: Alšova jihočeská galerie, 2015. ISBN 978-80-87799-39-0.
9. KRAUSSE, Anna-Carola a Jaroslava KRAJNÁ. *Dějiny malířství: od renesance po současnost*. Praha: Slovart, c2008. s. 19. ISBN 978-80-7391-056-3.
10. KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. Praha: Grada, 2008. s. 85. ISBN 978-80-247-2329-7.
11. KUPKA, František a Věra URBANOVÁ. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: Brody, 1999. s. 157. ISBN 80-86112-16-0.
12. MIKŠ, František. *Gombrich: tajemství obrazu a jazyk umění: pozvání k dějinám a teorii umění*. Brno: Barrister & Principal, 2008. ISBN 978-80-7364-045-3.
13. MUÑOZ D'IMBERT, Silvia. *Gauguin*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Sun, 2010. Géniové umění. ISBN 978-80-7371-262-4.

14. PERRUCHOT, Henri. *Gauguinův život*. Přeložil František ZVĚŘINA. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1968.
15. RIEDEL, Ingrid. *Obrazy v terapii, umění a náboženství: interpretace obrazů z pohledu hlubinné psychologie*. Praha: Portál, 2002. Spektrum (Portál). ISBN 80-7178-531-8.
16. SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1978. ISBN 01-502-78
17. SCHNEIDER, Rolf. *Slavní světoví malíři: [žena jako inspirace v malířském umění]*. 3. vyd. Přeložil Helena ČÍŽKOVÁ. Čestlice: Rebo, 2008. Poklady naší planety. ISBN 978-80-255-0040-8
18. STINGL, Miloslav. *Ostrov krásy, lásky a lidojedů*. Aktualiz. a dopl. vyd. V Brně: Jota, 2012. Cestopisy (Jota). ISBN 978-80-7217-831-5.
19. SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB/art, 2006. ISBN 80-7341-920-3.
20. TETIVA, Vlastimil. *Paul Gauguin: život a dílo*. Ilustroval Paul GAUGUIN. Praha: Umělecký klub, 2017. Edice umění. ISBN 978-80-905784-4-9.

5 Elektronické zdroje:

21. Animus a Anima (2010) – Katerina Smolikova Art & Design. Kateřina Smolíková Art & Design [online]. Copyright © [cit. 05.05.2020]. Dostupné z: <http://smolikova.com/portfolio/animus-a-anima-2010/>
22. "How can I love artists like Gauguin when I know so much of his work was exploitative and racist?" - How To Talk About Art History. How To Talk About Art History-It's easier than it seems. [online]. Copyright © 2016 [cit. 30.04.2020]. Dostupné z: <http://www.howtotalkaboutarthistory.com/reader-questions/how-can-i-love-artists-like-gauguin-when-i-know-so-much-of-his-work-was-exploitative-and-racist/>
23. Londýn vystavuje Gauguina. Po sto letech budí rozpaky malířovy vztahy s mladými Tahitankami — ČT24 — Česká televize. ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. Copyright © [cit. 07.05.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2945156-londyn-vystavuje-gauguina-po-sto-letech-budi-rozpaky-malirovy-vztahy-s-mladymi>
24. PAUL GAUGUIN: DESIRE AND IMMORTALITY. Samuel Abelow [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z: <http://www.samuelabelow.com/blog/2017/10/11/gauguin-part-one>

25. PAUL GAUGUIN: THE DARK STAGE OF ALCHEMY. Samuel
Abelow [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z:
<http://www.samuelabelow.com/blog/2018/1/16/gauguin-part-two>

27. Web Gallery of Art, searchable fine arts image database. Web Gallery of Art, searchable fine arts image database [online]. Dostupné z: <https://www.wga.hu/frame.html?/html/g/giorgion/various/venus.html>
28. Panama – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Panama>
29. Émile Bernard – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Émile_Bernard
30. Tahiti – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Tahiti>
31. Monfreid (Gauguin) George-Daniel de grafik a malíř ArtBohemia. [online]. [cit. 06.07.2020]. Dostupné z: http://www.artbohemia.cz/cs/40_monfreid-gauguin-george-daniel-de
32. Sigmund Freud – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Freud
33. Pablo Picasso – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Pablo_Picasso
34. Osma (umělecká skupina) – Wikipedie. [online]. [cit. 06.07.2020] Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Osma_\(umělecká_skupina\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Osma_(umělecká_skupina))

Seznam příloh

Přílohy I. Obrazový materiál k teoretické části

Přílohy II. Fotodokumentace k praktické části

Přílohy I. Obrazový materiál k teoretické části

Obr. 1, Obr. 2: Paul Gauguin

Obr. 3: Paul Gauguin a jeho žena Mette Sophie Gad

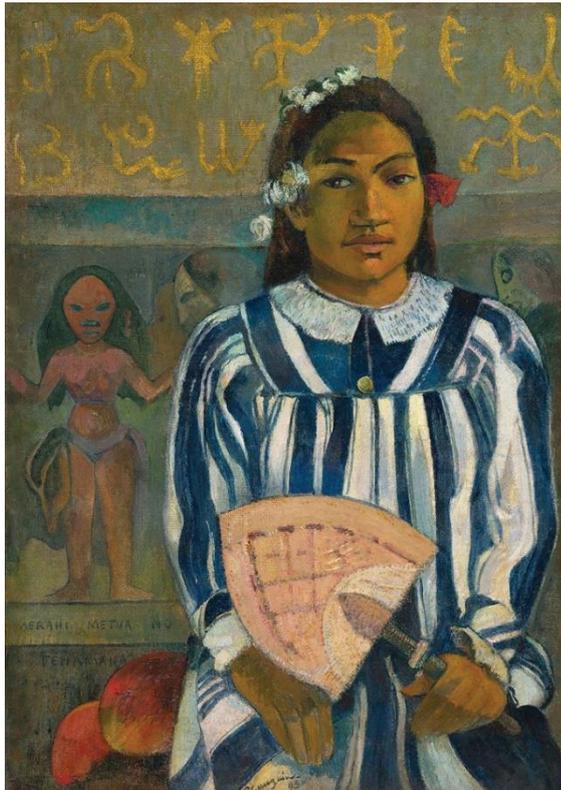
Obr. 4: Mette Sophie Gad s dětmi

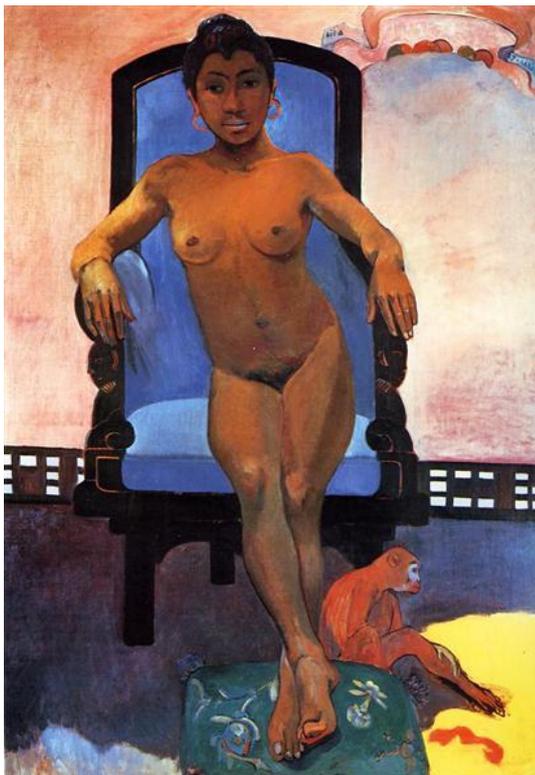
Obr. 5: Flora Tristan-babička Paula Gauguina

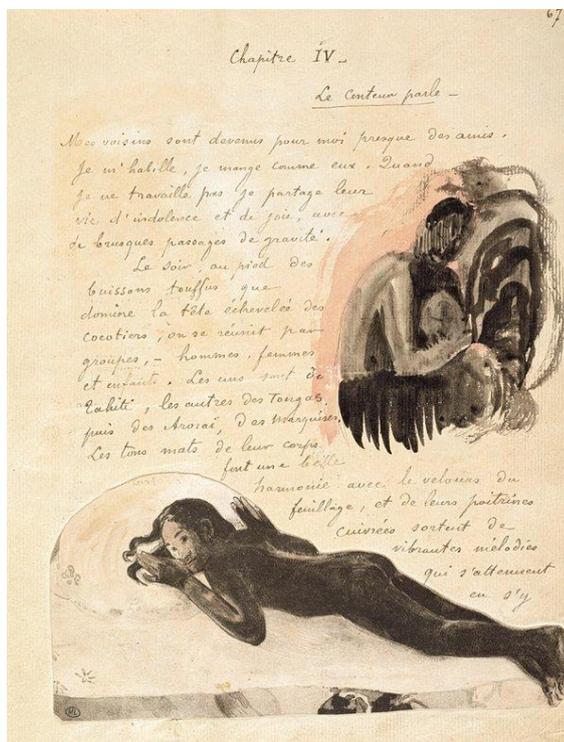
Obr. 6: Aline Gauguin-matka Paula Gauguina

Obr. 7, Obr. 8: Portréty Tehury-Gauguinova družka z prvního pobytu na Tahiti

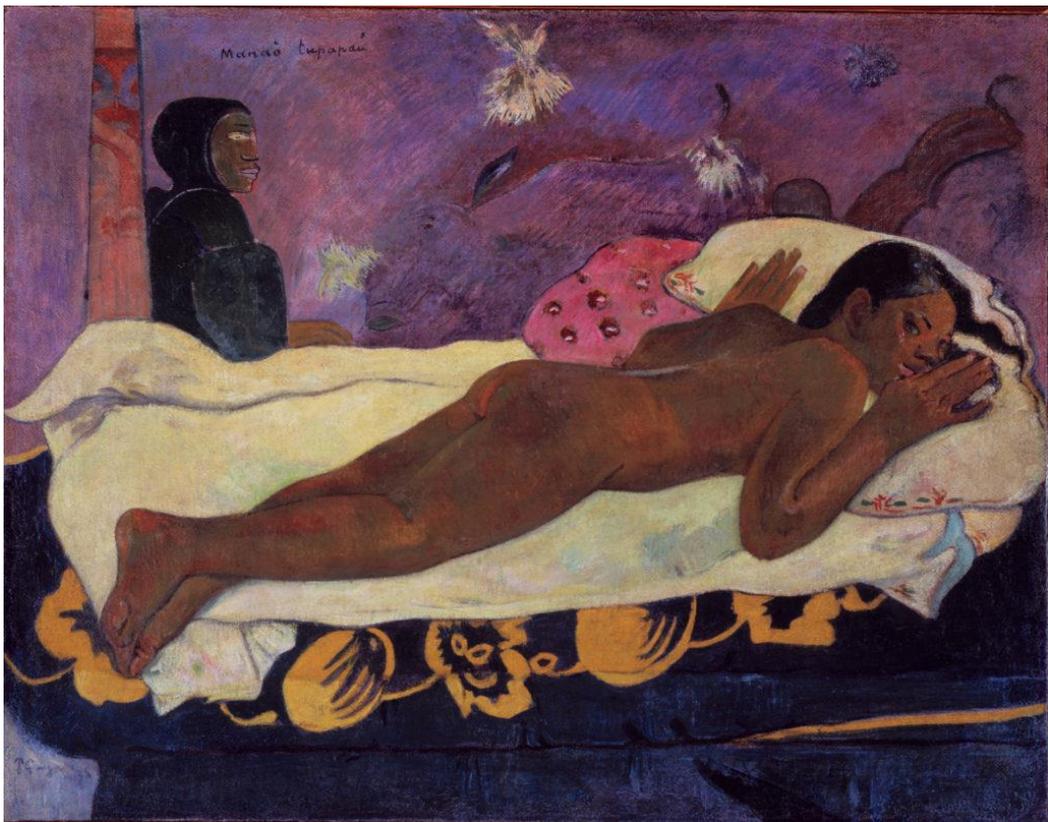
Obr. 9: Javánka Annah, Gauguinova družka, se kterou žil při návratu z Tahiti

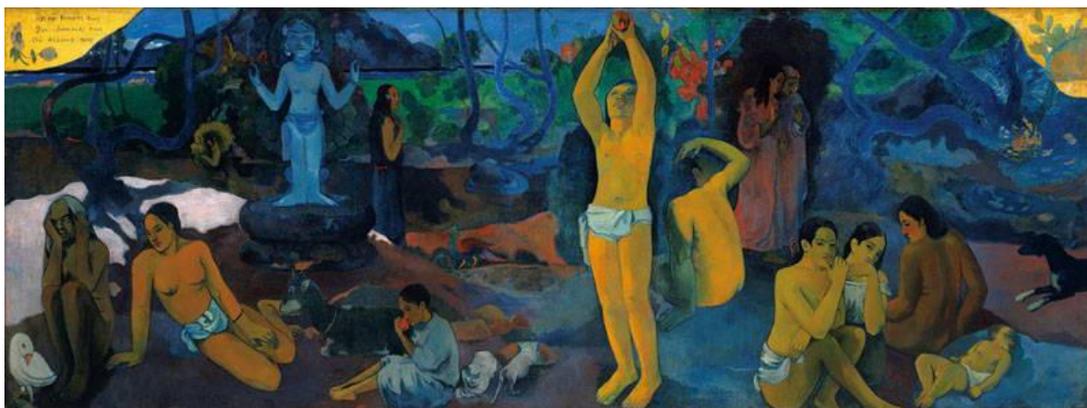
Obr. 10: Stránka z Gauguinovi knihy Noa Noa

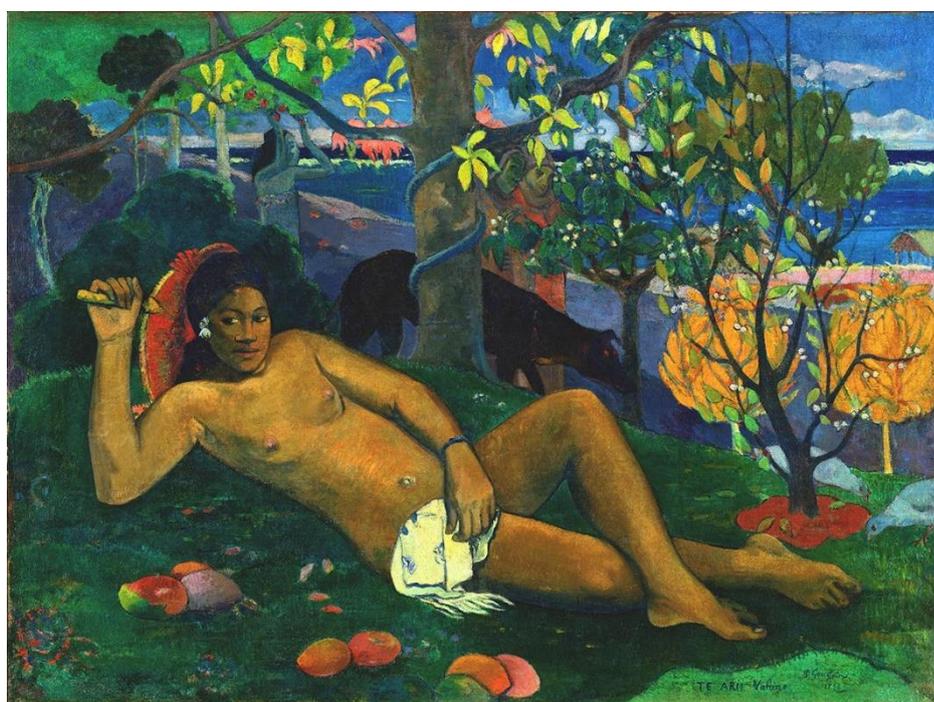
Obr. 11: Fotografie Gauguina a jeho družky Pahury na Tahiti

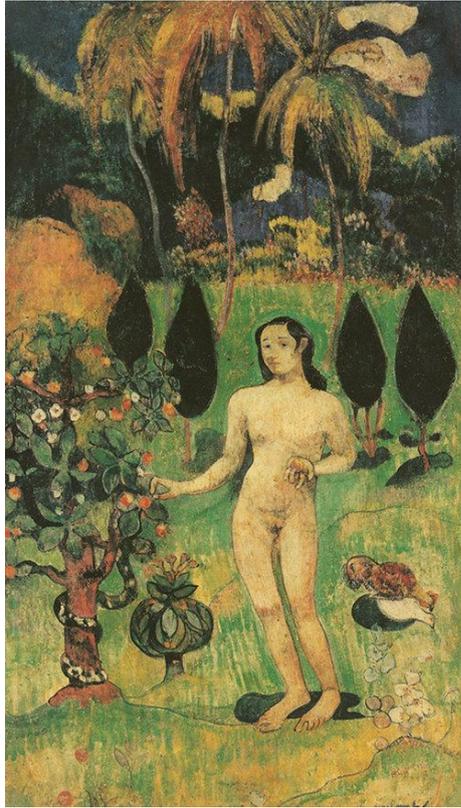
Obr. 12: *Duch mrtvých bdí*, autor: Paul Gauguin

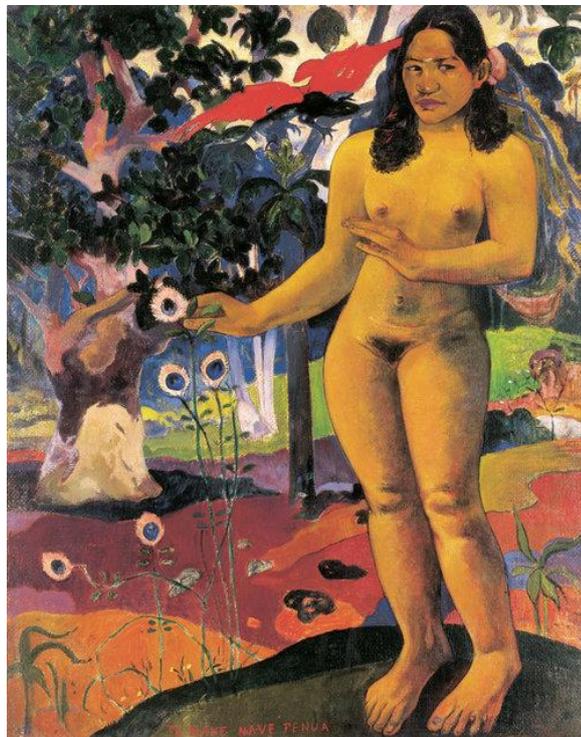
Obr. 13: Odkud přicházíme? Kdo jsme? Kam směřujeme? Autor: Paul Gauguin

Obr. 14: *Vznešená dívka*, autor: Paul Gauguin

Obr. 15: Exotická Eva, autor: Paul Gauguin

Obr. 16: Tahitská Eva, autor: Paul Gauguin

Obr. 17: *Ztráta panenství*, autor: Paul Gauguin

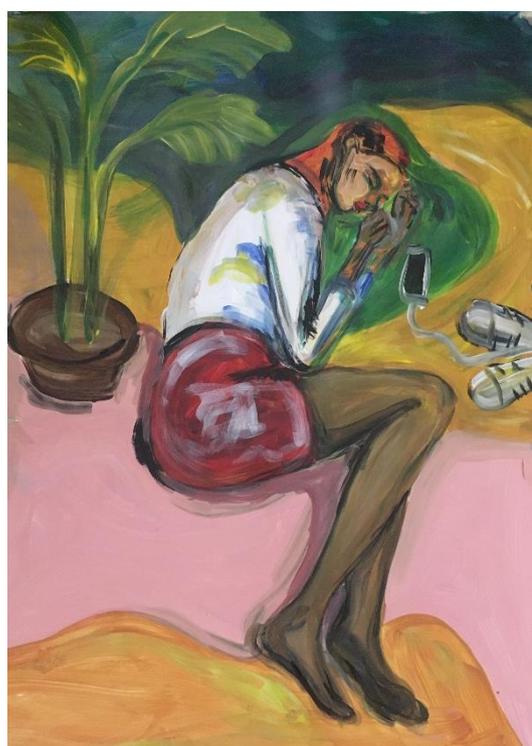
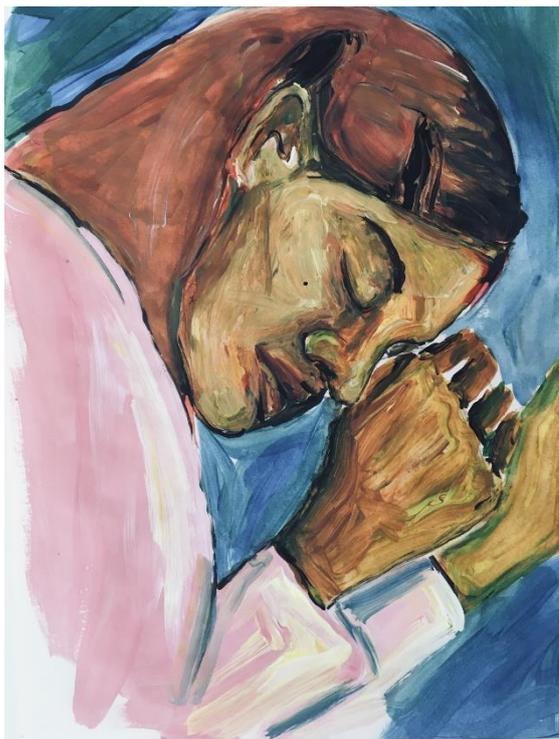
Přílohy II. Obrazový materiál k praktické části

Obr. 18, Obr. 19: Inspirační fotografie

Obr. 20, Obr. 21, Obr. 22, Obr. 23: Prvotní skici

Obr. 24, Obr. 25, Obr. 26, Obr. 27: Přípravné malby

Obr. 28, Obr. 29: Přípravné malby

Obr. 30: Výsledná realizace-malba 1

Obr. 31: Výsledná realizace-malba 2

Zdroje příloh

Přílohy I.

Obr. 1: Paul Gauguin v Basileji trumfuje — ČT24 — Česká televize. *ČT24 — Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 13.05.2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1510524-paul-gauguin-v-basileji-trumfuje>

Obr. 2: Paul Gauguin Paintings, Prints & Biography. *Paul Gauguin Paintings, Prints & Biography* [online]. Copyright © www.PaulGauguin.org 2019. All Rights Reserved [cit. 13.05.2020]. Dostupné z: <http://www.paulgauguin.org/>

Obr. 3: INSIGHTS. [online]. Copyright © Ny Carlsberg Glyptotek, Copenhagen, MIN 1829 [cit. 13.05.2020]. Dostupné z: https://insights.famsf.org/gauguin/#&chapter=chapter_8096566&page=chapter_8096573

Obr. 4: Paul Gauguin (Volume 1, Podcast 10) | Byte Sized Biographies.... *Byte Sized Biographies... | Of Some Very Famous People You've Never Really Heard Of... In Less Than An Hour.* [online]. Dostupné z: <https://www.someveryfamouspeople.com/?p=216>

Obr. 5: Flora Tristan-Dangerous Women Project. *Dangerous Women Project* [online]. Dostupné z: <http://dangerouswomenproject.org/2016/05/14/flora-tristan/>

Obr. 6: Aline Chazal – my daily art display. *my daily art display – A daily dip into the world of art* [online]. Dostupné z: <https://mydailyartdisplay.wordpress.com/tag/aline-chazal/>

Obr. 7: Gauguin's Tahitian lover may be more fantasy than reality | The Art Newspaper. *The Art Newspaper-International art news and events* [online]. Copyright © The Art Institute of Chicago [cit. 13.05.2020]. Dostupné z: <https://www.theartnewspaper.com/news/gauguin-s-lover-may-be-more-fantasy-than-reality>

Obr. 8: The Brooding Woman | Worcester Art Museum. *Worcester Art Museum* [online]. Dostupné

z: <https://www.worcesterart.org/collection/European/1921.186.html>

Obr. 9: Paul Gauguin, Annah, la javanaise | Huile sur toile, Erich L... | Flickr. *Find your inspiration.* / *Flickr* [online]. Dostupné

z: <https://www.flickr.com/photos/93115794@N07/8587710796/>

Obr. 10: The men-women of the Pacific: Paul Gauguin II – Tate Etc | Tate. *Tate* [online]. Copyright © RMN [cit. 13.05.2020]. Dostupné

z: <https://www.tate.org.uk/tate-etc/issue-20-autumn-2010/men-women-pacific>

Obr. 11: Gauguin's Tahitian frolics revealed | News | The Times. *The Times & The Sunday Times* [online]. Copyright © Times Newspapers Limited [cit. 13.05.2020].

Dostupné z: <https://www.thetimes.co.uk/article/gauguins-tahitian-frolics-revealed-nwnmndncd>

Obr. 12: Česká společnost pro psychoanalytickou psychoterapii »Manao Tupapau: dívka a smrt. *Česká společnost pro psychoanalytickou*

psychoterapii [online]. [cit. 13.05.2020]. Dostupné z: <https://cspap.cz/manao-tupapau-divka-a-smrt/>

Obr. 13: Slavneobrazy.cz - obrazy a reprodukce slavných malířů jako byli Picasso, Gaugain, Monet, Renoir, van Gogh, Rembrandt anebo Vermeer.

Elektronické pohlednice. [online]. [cit. 13.05.2020]. Dostupné

z: <http://www.slavneobrazy.cz/funkce/infon.php?&obraz=815>

Obr. 14: Te Arii Vahine (The Queen, the King's Wife). *Пушкинский музей* [online].

Copyright © The Pushkin State Museum of Fine Arts [cit. 13.05.2020]. Dostupné

z: https://pushkinmuseum.art/data/fonds/europe_and_america/j/2001_3000/z_h_3265/index.php?lang=en

Obr. 15, Obr. 16, Obr. 17: PAUL GAUGUIN: THE DARK STAGE OF ALCHEMY. *Samuel Abelow* [online]. [cit. 2020-05-13]. Dostupné z:

<http://www.samuelabelow.com/blog/2018/1/16/gauguin-part-two>

Přílohy II.

Obr. 18: 13 Models Sleeping in the Most Bizarre Sleeping Positions (com imagens). *Pinterest-Česká republika* [online]. Dostupné

z: <https://cz.pinterest.com/pin/534028468305188685/>

Obr. 19: Everything You Need to Know About Becoming a Model, an Interview with Former Model Ashley Mears. *Pinterest-Česká republika* [online]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/561331541030776397/>

Obr. 20-31: vlastní archiv